

Årsredovisning 2024

Dokumenttyp: Årsredovisning
Datum: 2025-04-28
Diarienummer: KS 2025/ 36
Fastställt av: Kommunfullmäktige § 35
Dokumentansvarig: Kommundirektör

Grästorps kommun

Innehåll

Innehåll	2
1 Politiskt förord.....	4
2 Förvaltningsberättelse.....	5
2.1 Översikt över verksamhetens utveckling.....	5
2.1.1 Femårsöversikt.....	5
2.1.2 Kommunkoncernen	6
2.1.3 Kommunen.....	7
2.2 Den kommunala koncernen	7
2.2.1 Avtalssamverkan	8
2.2.2 Kommunal verksamhet	8
2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning	10
2.3.1 Demografi.....	10
2.3.2 Världsläget	11
2.3.3 Ekonomisk utveckling	11
2.3.4 Stora investeringsbehov.....	12
2.3.5 Kompetensförsörjning.....	12
2.4 Händelser av väsentlig betydelse.....	12
2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten	14
2.5.1 Vision.....	14
2.5.2 Styr- och ledningsmodell	14
2.5.3 Budgetprocess	15
2.5.4 Uppföljning.....	16
2.5.5 Intern kontroll.....	16
God ekonomisk hushållning	18
2.5.6 Det verksamhetsmässiga perspektivet.....	18
2.5.7 Det finansiella perspektivet.....	18
2.5.8 Samlad bedömning.....	18
2.5.9 Uppföljning verksamhetsmål.....	19
2.5.10 Uppföljning av finansiella mål.....	40
2.5.11 Nettokostnadsavvikelse.....	42
2.5.12 Kommunens intäkter och kostnader 2024.....	44

2.6	Balanskravsresultat.....	45
2.6.1	Balanskravet.....	45
2.6.2	Resultatutjämningsreserv.....	45
2.7	Väsentliga personalförhållanden	47
2.7.1	Sjukfrånvaro	47
2.8	Förväntad utveckling	49
3	Driftredovisning	50
3.1	Upplysningar om driftredovisningens uppbyggnad	50
3.1.1	Driftbudget.....	50
3.1.2	Bolag och Förbund.....	50
3.1.3	Upplysning om tillämpade internredovisningsprinciper.....	50
3.2	Driftredovisning, organisatorisk indelning.....	51
4	Investeringsredovisning.....	55
4.1	Upplysning om investeringsredovisningens uppbyggnad	55
4.1.1	Investeringsbudget.....	55
4.1.2	Upplysning om tillämpade internredovisningsprinciper.....	56
4.2	Sammanställning av årets investeringar.....	56
5	Drift – och investeringsredovisningens samband med årsredovisningens övriga delar	60
6	Redovisning.....	61
6.1	Resultaträkning	61
6.2	Balansräkning.....	62
6.3	Kassaflödesanalys.....	63
6.4	Noter	65
6.4.1	Noter resultaträkning	67
6.4.2	Noter balansräkning.....	68
6.4.3	Noter kassaflödesanalys.....	76

1 Politiskt förord

År 2024 har varit ett år av ansvar och framtidstro. I en tid präglad av ekonomisk återhållsamhet, global oro och demografiska förändringar har vi i Grästorps kommun valt att möta utmaningarna med långsiktighet, helhetstänk och samlad kraft.

På Lärkfalken 9 har det första spadtaget tagits för 28 trygghetslägenheter. Det är mer än en byggnation – det är ett svar på demografins förändring, på behovet av värdiga boendeformer för äldre, och på vårt löfte att möta framtiden med omtanke och klokhet.

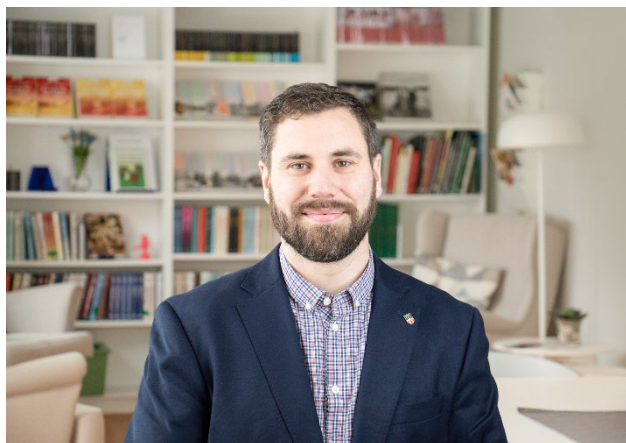
Vår befolkningsminskning har stannat av och vi ser nu ett positivt inflyttningsnetto. Det är ett trendbrott som visar att vi är på väg åt rätt håll. Men vi nöjer oss inte där – nu fortsätter vi arbetet för att vända utvecklingen till en stabil befolkningstillväxt. Med ett starkt näringsliv, god livsmiljö och offensiva satsningar ska Grästorp fortsatt vara en plats där människor vill bo, leva och bidra.

Samtidigt påverkar världsläget oss mer än någonsin. Ökad geopolitisk spänning, klimatförändringar, hybridkrigföring och Sveriges inträde i NATO ställer nya krav på kommunens roll i totalförsvaret. Vi har intensifierat arbetet med att bygga upp vår civila beredskap – för att skydda invånare, verksamheter och samhällsfunktioner när det oväntade sker. Det är ett ansvar vi tar på största allvar.

Ekonomiskt har året varit utmanande. Vi visar ett underskott i bokslutet, till stor del beroende på en nedskrivning av ett va-projekt. Men tack vare flera starka år bakom oss har vi ett eget kapital som gör att vi står stadigt. Vi har tagit ansvar för ekonomin och samtidigt fortsatt investera i framtiden – det är långsiktighet i praktiken.

Jag vill också lyfta vår organisation. Vår sjukfrånvaro är låg och trenden pekar nedåt. Det är ett kvitto på att våra arbetsplatser mår bra och att vårt gemensamma fokus på ledarskap, arbetsmiljö och medledarskap bär frukt. Våra medledare gör varje dag skillnad för våra medborgare – och det märks.

Jag har gjort mitt första helår i uppdraget som kommunstyrelsens ordförande, ett intensivt, lärorikt och roligt år som kantats av både framgångar och utmaningar. Stort tack till alla som gjort skillnad under året – politiker, medledare, företagare, föreningar och medborgare. Vi har tagit viktiga steg tillsammans. Med helhet, struktur och gemensam kraft fortsätter vi att bygga framtidens Grästorp.

Robert Fransson, kommunalråd och kommunstyrelsens ordförande

2 Förvaltningsberättelse

Förvaltningsberättelsen syftar till att ge en övergripande och tydlig bild av Grästorp kommuns och Grästorps kommunkoncernens verksamhet det gångna året.

2.1 Översikt över verksamhetens utveckling

2.1.1 Femårsöversikt

		2024		2023	2022	2021	2020
		Kommun	Koncern	Kommun	Kommun	Kommun	Kommun
Antal inv 31/12		5 555		5 563	5 646	5 730	5 685
Förändring under året		-8		-83	-84	45	-83
Skattesatser %							
Grästorps kommun	%	21,99		21,99	21,99	21,99	21,99
Västra Götalandsregionen	%	11,48		11,48	11,48	11,48	11,48
Skatteintäkter	mnkr	419,8		410,2	391,5	376	362,5
Skatteintäkt: kronor per invånare	kr	73 851		73 745	69 335	65 618	63 763
Resultaträkning							
Resultat	mnkr	-15,0	-15,8	12	15,3	20,2	27,1
Nettokostnader	mnkr	428,1	429,4	388,1	376,1	355,4	336,2
Nettokostnad/inv	kr	77 064	77 291	69 765	66 614	62 024	59 138
Investeringsvolym	mnkr	35,1	68,2	79	70,6	38,2	79,2
Balansräkning							
Anläggningstillgångar	mnkr	539,4	555	516,7	452	406,8	384,6
Anläggningstillgångar /inv	kr	97 103	99 908	91 516	80 057	70 995	67 652
Omsättningstillgångar	mnkr	107,4	123	90,6	85,1	100	88,3
Omsättningstillgångar /inv	kr	19 337	22 137	16 047	15 073	17 452	15 532
Eget kapital	mnkr	243,9	250,8	258,9	246,8	235	211,9
Eget kapital/inv	kr	43 900	44 410	45 855	43 712	41 012	37 274
Avsättningar	mnkr	20,0	21,0	21,8	21,2	18,9	14,1
Avsättningar/inv	kr	3 602	3 795	3 861	3 755	3 298	2 480

		2024		2023	2022	2021	2020
		Kommun	Koncern	Kommun	Kommun	Kommun	Kommun
Skulder	mnkr	390,8	398,9	335	277,9	262,2	251,8
Skulder/inv	kr	70 354	71 809	59 334	49 221	45 759	44 292
FINANSIELLA NYCKELTAL							
Nettokostnad i % av skatteintäkter	%	102%		95%	96%	95%	93%
Lånefinansieringsgrad	%	55%	56%	47%	40%	41%	39%
Soliditet (inkl pensionsskuld)	%	18%	18%	22%	22%	20%	17%
Soliditet (exkl pensionsskuld)	%	37%	37%	42%	45%	46%	44%

2.1.2 Kommunkoncernen

Resultatet för den sammanställda redovisningen 2024 uppgår till – 15 845 tkr varav kommunens resultat uppgår till – 14 963 tkr. Den sammanställda redovisningen omfattar förutom kommunen också helägda Grästorps Fastigheter AB samt delägande i Grästorps fjärrvärme AB (40,2 procent).

Den primära anledningen till det negativa resultatet är nedskrivning av anläggningstillgång gällande VA-ledning för reservvatten, ett projekt som inte återupptas. Nedskrivningen är 14 134 tkr och avser bokförda kostnader till och med 2024-12-31.

Grästorps Fastigheter AB genomför byggnation av 28 trygghetsbostäder på fastigheten Lärkfalken 9. Projektet är budgeterat till 60,5 mkr och planeras att vara färdigställt i november - december 2025. Bolaget har erhållit ett ovillkorat aktieägartillskott på 15 mkr. Fastigheten Kärrhöken 5, där det tidigare var bageriverksamhet, beslutades att säljas över till Grästorps kommun. Försäljningen genomfördes i januari 2025. Planen är att riva byggnaden och skapa exploateringsbar mark. Bolaget har idag ingen annan verksamhet. Resultatet per 31 december är - 892 tkr vilket är enligt plan.

Kommunen äger Grästorps Fjärrvärme AB till 40,2 procent. Bolaget producerar och säljer värme via fjärrvärmekulvert, huvudsakligen baserad på biobränsle till fastigheter i Grästorps tätort. Företagets uppgift är att stabilt och långsiktigt driva verksamheten med att producera och sälja fjärrvärme. Bolagets resultat per 31 december är 25 tkr. Det finns en resultatvariation över tid.

I resultatet finns en realisationsvinst på 904 tkr som avser försäljning av fastigheten Lärkfalken 9 från kommunen till Grästorps Fastigheter AB. De totala realisationsvinster är 1 186 tkr.

Soliditeten visar hur stor andel av koncernens tillgångar som är finansierade med eget kapital. För kommunkoncernen är soliditeten 37 procent jämfört med 43 procent i bokslutet 2023. För kommunen är soliditeten 37 procent, jämfört med 42 procent i bokslutet 2023. Minskningen beror främst på det negativa resultatet till följd av nedskrivningen.

Låneskulden är per 31 december 298 mnkr, att jämföra med 244 mnkr i bokslutet 2023.

2.1.3 Kommunen

I november 2023 beslutade kommunfullmäktige om verksamhetsplan med budget för 2024 och ekonomisk planering 2025–2026. Resultatet för 2024 budgeterades till 1 mnkr med utgångspunkt i en oförändrad skattesats.

Kommunens resultat uppgår till – 14 963 tkr. Den primära anledningen till det negativa resultatet är nedskrivningen av anläggningstillgång gällande reservvattenledning, ett projekt som inte återupptas. Nedskrivningen är 14 134 tkr och avser bokförda kostnader till och med 2024-12-31. I balanskravsutredningen nedan används resultatutjämningsreserven, 16 000 tkr för att reglera det negativa resultatet.

Kommunfullmäktige godkände Kooperativa hyresrättsföreningen Trygga Hem i Grästorps försäljning av fastigheten Snipan 1 och beslutade samtidigt att föreningen erhåller ett bidrag från Grästorps kommun om maximalt 2 900 tkr för att finansiera del av den realisationsförlust som blir en konsekvens av försäljningen. Beloppet har kostnadsförts i bokslutet.

Resultatet exklusive jämförelsestörande poster ovan uppgår till 2 071 tkr.

Verksamheternas totala resultat är ett underskott, - 736 tkr (inklusive 3 986 tkr i generella prestationsbaserade statsbidrag) där bildningsverksamhet och ledningsstöd står för de största avvikelserna. De samlade intäkterna från skatt och statsbidrag uppgick till 415 842 tkr, vilket är 1 207 tkr högre än budgeterat.

2.2 Den kommunala koncernen

I Grästorps kommunkoncern ingår kommunfullmäktige, kommunstyrelsen, nämnder, bolag, kommunalförbund och stiftelser. Stiftelsen Bergagården avvecklades under 2024. I stället startas ett nytt aktiebolag av Vänersborgs kommun för besöksnäringen på bergen, där Trollhättans stad och Grästorps kommun ingår samverkansavtal.

Kommunen äger bolagen Grästorps Fastigheter AB till 100 procent och Grästorps Fjärrvärme AB till 40,2 procent. Årsredovisningen omfattar den sammanställda redovisningen för bolagens ekonomi.

Kommunen är medlem i sex kommunalförbund: Skaraborgs Kommunalförbund, Göliska IT, Räddningstjänsten Skaraborg och Avfall & Återvinning Skaraborg, Tolkförmedling Väst samt Samordningsförbundet Södra Väner.

I Grästorps kommun finns den kooperativa hyresrättsföreningen Trygga Hem som driftsform för boståndsbedömda bostäder. Trygga Hem ingår inte i kommunens koncernredovisning.

Det finns en privat utförare av kommunal verksamhet i kommunen, förskolan Asphagen Tengene föräldrakooperativ ekonomisk förening, med plats för 36 barn.

Den samlade kommunala verksamheten bedrivs i fem nämnder.

2.2.1 Avtalssamverkan

Enligt 9 kap. 38 § kommunallagen ska kommunstyrelsen årligen rapportera till kommunfullmäktige kommunens avtalssamverkan. Med avtalssamverkan avses att kommunen, enligt 9 kap. 37 § kommunallagen, får ingå avtal om att någon av dess uppgifter helt eller delvis ska utföras av en annan kommun eller en annan region. Avtalssamverkan utgör en enklare form av kommunal samverkan vid sidan av kommunalförbund och gemensamma nämnder och avser bara samverkan mellan kommuner och regioner, inte privata aktörer eller staten.

Rapporteringskyldigheten innebär att styrelsen årligen ska sammanställa befintliga och nya avtal som avser avtalssamverkan och rapportera dessa till fullmäktige. Syftet med rapporteringen är att fullmäktige ska få en överblick över den samverkan som kommunen eller regionen ingår i och avsikten är att fullmäktige ska vara informerade och kunna ta fullt ansvar för verksamheten även om den utförs av en annan kommun eller en annan region. Det är inte närmare angivet hur rapporteringskyldigheten ska fullgöras. I förarbetena till kommunallagen anges att det kan ske genom att styrelsen väcker ett separat ärende i fullmäktige, i årsredovisningen eller i samband med styrelsens förslag till budget. I Grästorp bereds ärende om avtalssamverkan i kommunstyrelsens arbetsutskott för att sedan beredas ytterligare i kommunstyrelsen innan beslut i kommunfullmäktige.

2.2.2 Kommunal verksamhet

Grästorps kommun är den del av organisationen som innefattar kommunfullmäktige, kommunstyrelsen och nämnder. Förutom kommunstyrelsen finns det ytterligare fyra nämnder;

valnämnden, miljö- och byggnämnden, sociala myndighetsnämnden och överförmyndarnämnden.

Kommunfullmäktige är det högsta beslutande organet i kommunen. De 31 politikerna i kommunfullmäktige utses direkt av kommuninvånarna i allmänna val vart fjärde år. Fullmäktige fattar beslut i principiella frågor och ärenden av större vikt. Fullmäktige bestämmer också vilka nämnder som ska finnas, vad nämnderna ska göra samt utser ledamöter och ersättare till nämnderna. Sammanträdena är offentliga och alla är välkomna att lyssna på beslut och debatter.

Överförmyndarnämnden utövar tillsyn över gode män, förvaltare och förmyndare.

Valnämnden ansvarar för att genomföra allmänna val till riksdag, landsting och kommunfullmäktige, val till europaparlamentet och folkomröstningar.

Miljö- och byggnämnden ansvarar för myndighetsbeslut samt tillsyn inom området miljö och bygg.

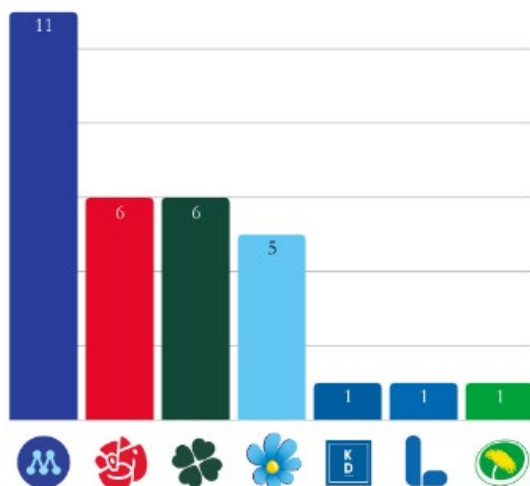
Sociala myndighetsnämnden ansvarar för myndighetsbeslut inom social verksamhet.

Kommunstyrelsen utses av kommunfullmäktige och är kommunens ledande förvaltningsorgan, med ansvar för kommunens utveckling och ekonomiska ställning. Kommunstyrelsen har uppsikt över övriga nämnder och bolag och vakar över att förvaltningen fullgör sina åligganden inom olika verksamheter utifrån kommunfullmäktiges beslut samt enligt lag och andra författningar. Kommunstyrelse består av 13 politiskt tillsatta ledamöter och det är kommunstyrelsens ordförande som leder kommunstyrelsen.

Kommunstyrelsen finns som gemensam nämnd med ansvar för hela verksamheten och har fyra utskott som utgör beredningsorgan; kommunstyrelsens arbetsutskott, utbildningsutvecklingsutskottet, samhällsutvecklingsutskottet samt sociala utvecklingsutskottet. Kommunstyrelsens arbetsutskott utgör även personalutskott och budgetberedning. Utskottens främsta uppgifter finns inom följande områden:

- Verksamhet och kvalitetsuppföljning
- Beredning för förslag till mål, inriktningar och särskilda uppdrag
- Medborgardialog

Kommunens revisorer är utsedda av fullmäktige med uppdrag att granska de verksamheter som styrelse och nämnder driver.

Mandatfördelning 2023–2026

Moderaterna 11

Socialdemokraterna 6

Centern 6

Sverigedemokraterna 5

Kristdemokraterna 1

Liberalerna 1

Miljöpartiet 1

2.3 Viktiga förhållanden för resultat och ekonomisk ställning

Kommunens ekonomi och verksamhet påverkas ständigt av förändringar i omvärlden. Exempel på förutsättningar som på olika sätt påverkar kommunens utveckling är den demografiska utvecklingen, det internationella ekonomiska läget, näringslivets och arbetsmarknadens utveckling, politiska beslut av riksdag och regering samt utvecklingen i närområdet. I detta avsnitt behandlas risker inom områdena demografi, världsläge, ekonomi, stora investeringsbehov och kompetensförsörjning.

2.3.1 Demografi

Befolkning 31/12 resp år		2024	2023	2022	2021	2020
Årlig förändring		-8	-83	-84	45	-8
Totalt		5 555	5 563	5 646	5 730	5 685
	0–6 år	341	362	389	390	381
	7–15 år	531	540	548	578	569
	16–24 år	488	481	494	505	578
	25–64 år	2 671	2 666	2 699	2 752	2 743
	65–84 år	1 327	1 311	1 319	1 303	1 280
	85+	197	203	196	202	200

Den befolkningsframskrivning som SCB offentliggjorde i slutet av april 2024 har påtagligt förändrat tidigare bedömningar av befolkningsutvecklingen i landets kommuner. Prognosen visar att befolkningsökningen i Sverige går betydligt långsammare än tidigare förutspått. Ett fortsatt minskande barnafödande tillsammans med ökad utvandring är de främsta orsakerna till den minskande befolkningen. På kommunnivå påverkas befolkningsutvecklingen även av flyttningsströmmar mellan kommuner.

Prognosen visar att antalet barn i åldern 1–5 år kommer att minska mellan 5–30 procent i samtliga kommuner under de kommande fem åren. Dessutom förutspås att 180 kommuner kommer att tappa grundskoleelever fram till 2028.

Däremot ser det annorlunda ut för de äldsta i befolkningen. Antalet personer över 80 år förväntas öka i alla kommuner, med en ökning på mellan 7 och nästan 60 procent inom fem år. De kommuner som ser den minsta ökningen av äldre är de som redan idag har en stor andel äldre invånare.

För Grästorps kommun är prognosen att antalet barn i åldern 1–5 år kommer att minska med 19,3 procent och antalet elever i grundskolan med 5,5 procent under de kommande fem åren. Samtidigt förväntas andelen äldre över 80 år öka med 25,4 procent inom fem år.

Befolkningsutvecklingen har en direkt påverkan på kommunernas skatteintäkter. Förutom de ekonomiska följderna blir utvecklingen också en utmaning vad gäller kompetensförsörjningen i de flesta kommuner, då färre barn och fler äldre kommer att påverka kommunens behov – detta i kombination med en relativt låg andel personer i arbetsför ålder. Oavsett om en kommun ökar eller minskar i befolkning krävs anpassningar, och det är viktigt att kontinuerligt utvärdera befolkningsprognoser och investeringsplaner för att kunna fatta rätt beslut i rätt tid.

2.3.2 Världsläget

Globala spänningar och säkerhetsläget påverkar och ger direkta konsekvenser för kommunerna i Sverige. Den pågående konflikten i Ukraina och en upptrappad situation i Mellanöstern, olika former av hybridkrigföring genom sabotage, attacker mot kritisk infrastruktur samt klimatförändringar påverkar säkerhetsläget och kan ge upphov till samhällsstörningar. Sveriges medlemskap i NATO från 2024 har stärkt landets säkerhet men också ökat spänningarna. Detta innebär att vi som kommun behöver utveckla vår civila beredskap för ett läge av höjd beredskap och vara beredda på att hantera både militära och icke-militära hot.

Kommunernas uppdrag är att minska sårbarheter i sina verksamheter i syfte att förbereda oss på alla slags samhällsstörningar som riskerar att skada oss. Civil beredskap ska möta alla former av samhällsstörning och den förmågan byggs genom beredskapshöjande åtgärder. Kommunen ska både ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred samt uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. En god beredskapsutveckling behövs för att säkra tillgång till kritiska resurser och bygger på både ett nära samarbete mellan kommunerna, länsstyrelserna, MSB och andra berörda myndigheter samt lokala samarbeten.

2.3.3 Ekonomisk utveckling

SKR:s sammantagna bedömning är att Sverige är inne i en lågkonjunktur som bottnade 2024. Kommunsektorn drabbas genom en låg ökning av skatteunderlaget år 2024. Dessutom urholkas köpkraften varaktigt av den högre prisnivån. Den reala köpkraften faller 2023–2024.

Svensk ekonomi har påbörjat en återhämning från lågkonjunkturen och återhämtningen kommer att bli allt mer påtaglig 2025 och 2026. Det visar SKR:s senaste ekonomiska prognos. SKR gör bedömningen att återhämtningen från lågkonjunkturen kommer att ta fart under 2025, och framför allt under 2026. BNP-tillväxten beräknas till 2,7 procent båda åren. SKR bedömer att finanspolitiken, med bland annat skattelättnader för hushållen, bidrar till att stimulera ekonomin. Nästa år väntas även en ökad export och ökade investeringar, efter två års minskning, bidra till återhämtningen då den globala konjunkturen blir lite starkare.

SKR:s bedömning är att det dröjer till 2026–2027 innan den starkare konjunkturen ger något större avtryck på arbetsmarknaden. Lågkonjunkturen, med minskad sysselsättning 2024 enligt Arbetskraftsundersökningarna (AKU), har påverkat efterfrågan på arbetskraft olika för olika utbildningsnivåer. Trendmässigt stiger efterfrågan på de med eftergymnasial utbildning och faller för de som har gymnasial eller förgymnasial utbildning. Vid tidigare lågkonjunkturer har de med förgymnasiala- respektive gymnasiala studier drabbats hårdare.

2.3.4 Stora investeringsbehov

Verksamhetslokaler, infrastruktur och bostäder i kommunsektorn behöver byggas ut i takt för att ge förutsättningar för en växande befolkning. Samtidigt som många gamla anläggningar tjänats ut och behöver renoveras eller ersättas. Digitaliseringen kräver också omfattande investeringar. Investeringarna finansieras genom ökade låneskulder i kommunkoncernerna tillsammans med koncernens resultat i syfte att uppnå god ekonomisk hushållning.

2.3.5 Kompetensförsörjning

Stora pensionsavgångar och ökad efterfrågan på välfärdstjänster gör att kommunerna behöver rekrytera många nya medarbetare de kommande åren samtidigt som tillgången på arbetsmarknaden inte ökar i samma takt som behoven. Samlat ställer det krav på kommunerna att tillvarata digitaliseringens möjligheter bättre, använda befintliga resurser smartare och pröva nya arbetssätt och metoder.

Att det generellt sett blir färre barn, fler äldre och relativt sett få personer i arbetsför ålder får stora effekter på kompetensförsörjningen i de allra flesta kommuner. För det första så innebär SCB:s befolkningsframskrivning att den brist på flera yrkesgrupper som vi ser idag i välfärden kommer att fortsätta vara en stor utmaning i de flesta kommuner. I sex av tio kommuner minskar andelen tillkommande i arbetsför ålder fram till 2033.

Med färre barn och många fler äldre kan också resurser och budget behöva omfördelas från skola till äldreomsorg. Samtidigt är det viktigt att utgå från de lokala förutsättningarna. Vissa kommuner kan fortfarande ha brist på exempelvis behöriga förskollärare eller grundskollärare samtidigt som det finns en generell brist i landet på vissa ämneslärare. Det kommer därför att vara viktigt att arbeta med omställning både inom och mellan verksamheter.

2.4 Händelser av väsentlig betydelse

Grästorps kommun vill ha en nära kontakt och samarbete med näringslivet för att förstå och stödja näringslivets utmaningar samt för att kunna utveckla kommunen tillsammans. I maj genomförde kommunen i samarbete med NSG en dialog med näringslivet kring utmaningar och möjligheter. Under 2024 har kommunen varit ute på flertalet företagsbesök. Nya riktlinjer för medborgardialog har tagits fram under hösten. Syftet med medborgardialog är att stärka det sociala kapitalet i samhället och individens förståelse för demokratiska processer. Genom strukturerade medborgardialoger blir medborgarna medskapare av samhället och tilliten och engagemanget för det demokratiska samhället ökar. En medborgardialog är ett strukturerat samtal om samhällsfrågor där medborgare, förtroendevalda och medledare i kommunen är delaktiga. Genom dialoger kan förtroendevalda få insikt i hur medborgarna i kommunen tänker kring olika frågor och strategiska beslut.

Det första spadtaget för byggnationen av 28 trygghetslägenheter på Lärkfalken 9 togs under augusti. Kommunen låter bygga lägenheterna genom det helägda bolaget Grästorps fastigheter AB. Lägenheterna är behovsbaserade och anpassade med tillgång till social samvaro och omsorg

och är ett komplement till den variation av boendeformer som kommunen behöver för att möta befolkningsutvecklingen med fler äldre.

Under hösten har Södergatan övergått i kommunal väghållning, från södra cirkulationen vid förskolan Äventyret, till korsningen vid väg 2544, mot Trökörna. Den juridiska överlämningen är nu slutförd, men den praktiska överlämningen från Trafikverket återstår. Övertagandet av Södergatan är strategiskt viktig för kommunens möjligheter till utveckling av funktion, utformning och drift. Ett arbete med en förstudie för Södergatans framtida utformning har pågått parallellt med beslutsprocessen om övertagandet. Tillsammans med näringslivet och medborgare fortsätter arbetet kring trafiksäkerhet, framkomlighet, gestaltning och attraktivitet.

Under våren genomförde Skolinspektionens en tillsyn av Nya Centralskolan. Tillsynen uppmärksammade brister gällande dokumentation och uppföljning kring särskilt stöd, upprepad frånvaro samt utredning vid kränkande behandling. Ett arbete har pågått med att åtgärda bristerna genom att vidareutbilda personal och förbättra och utveckla planer, rutiner och mallar för anmälan och uppföljning av särskilt stöd, upprepad frånvaro samt utredning av kränkande behandling.

2.5 Styrning och uppföljning av den kommunala verksamheten

2.5.1 Vision

Vi välkomnar framtiden, vi välkomnar förändring, vi välkomnar dig!

Visionens innebörd

Vi ska alltid vara en öppen och välkomnande kommun, mot varje enskild individ, varje företag och varje organisation som vi möter. Tillsammans ska vi skapa en meningsfull framtid. Vi ska vara lärande, och kreativt ta oss an framtidens möjligheter med glädje och dynamik. Vi ska göra det omöjliga möjligt varje dag.

Vi välkomnar framtiden

I Grästorp lär vi av varandra och av de vi är till för. Vi samverkar, tänker helhet och innovation för att utvecklas. På så vis kan vi möta och ta vara på framtidens utmaningar och möjligheter.

Vi välkomnar förändring

I Grästorp tar vi vara på kraften vi har tillsammans genom delaktighet. Våra anställda är medledare med stort eget mandat, tillit och hög inflytandegrad. Vi lyssnar på de vi är till för och utvecklas tillsammans i dialog. Vi är en tillåtande kommun där vi vågar testa och det vi inte kan än lär vi oss tillsammans. Det är det som skapar förändring och som gör att vi skapar framtidens välfärds kommun.

Vi välkomnar dig

I Grästorp välkomnar vi dig oavsett vem du är och var du kommer ifrån. Vi arbetar med värdskap så att våra medborgare, besökare och anställda mötas av god service, ett gott bemötande, hög kvalitet, gästfrihet och respekt. Vi tänker värdskap i allt vi gör.

2.5.2 Styr- och ledningsmodell

Genom grunduppdraget ger de förtroendevalda en tydlig riktning för kommunens utveckling och för verksamhetens utvecklingsarbete. Utvecklingsarbetets struktur innehåller vision, perspektiv, fokusområden, mål, områden, verksamhetsmål och aktiviteter. Prioriterad riktning för utvecklingsarbetet antas av kommunfullmäktige i samband med inriktningsdokument för mandatperioden samt i den årliga verksamhetsplanen med budget. Utifrån antagna planer och prioriterade mål beslutar verksamheterna om aktiviteter och hur utvecklingsarbetet ska genomföras inom befintliga ramar och budget.

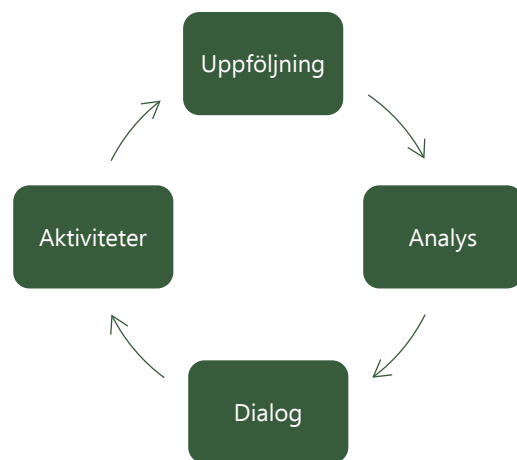
Planering och genomförande av aktiviteter kopplat till prioriterade mål genomförs kontinuerligt under året på enhets- och verksamhetsnivå liksom uppföljning, analys och dialog om utvecklingsarbetets resultat och effekter. Uppföljningen sker genom kvalitativa och kvantitativa

mätningar som utgör underlag för analysen av sambandet mellan genomförda aktiviteter och resultat samt effekter.

Uppföljningen ger en indikation på hur utvecklingsarbetet ligger till gentemot de prioriterade målen samt ger underlag för nästa steg. Uppföljning och analys utgör i sin tur underlag för dialoger i utskotten mellan tjänstepersoner och förtroendevalda om utvecklingsarbetets resultat och effekter. Dialogerna i utskotten genomförs minst en gång per mål och år, och är ett viktigt medel för att tillsammans följa upp och skapa samsyn, gemensam förståelse och tillit kring utvecklingsarbetet mot målen. Resultatet av dialogerna dokumenteras som underlag för delårsrapport och årsredovisning. Tidpunkt för när dialogerna genomförs under året fastställs i utskottens årsplaner.

Utvecklingsarbetet mot målen pågår systematiskt och kontinuerligt under hela mandatperioden, och är en förutsättning för kommunens långsiktiga utveckling. Dialogen är ledande i genomförandet av utvecklingsarbetet, och sker på alla nivåer med utgångspunkt i kunskap, lärande och utveckling. Det tillvaratas i verksamhetens fortsatta utvecklingsarbete för att nå ökad effekt och kvalitet för de medborgare som verksamheten riktar sig till.

2.5.3 Budgetprocess

Tyngdpunkten för kommunens budgetprocess ligger under hösten. I november tar kommunfullmäktige beslut om budgeten som helhet, och då ingår att fastställa nämndernas ramar och skattesatsen för det kommande året. Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges beslutade budget fördelar förvaltningen resurser inom de olika verksamheterna.

Senast den 31 oktober ska kommunstyrelsen lämna ett budgetunderlag till kommunfullmäktige. I budgetunderlaget beskrivs de utmaningar som finns inom ekonomi och verksamhet.

Verksamhetsplan med områden och verksamhetsmål för kommande året antas av fullmäktige i november. Samtidigt antar fullmäktige budget för nästkommande år och en ekonomisk plan för drift och investeringar för kommande åren. Budgeten fastställs tillsammans med verksamhetsplanen och bygger på principer för god ekonomisk hushållning och kommunens finansiella mål.

Den centrala budgetmodellen tar sin utgångspunkt i den årliga samlade ökningen av intäkter från skatt, utjämning och generella statsbidrag. Resultatnivå fastställs för att uppnå de finansiella målen i enlighet med god ekonomisk hushållning.

Utrymme för finansiella poster säkerställs i den samlade budgeten; det kan handla om: pensionskostnader, effekten av komponentredovisning och räntekostnader. Utrymme tilldelas för

kompensation av såväl löneökningar som kostnader drivna av egna investeringar och externa hyror.

2.5.4 Uppföljning

Kommunen följer upp ekonomi och verksamhet kontinuerligt under året. Resultatet redovisas för kommunfullmäktige tre gånger om året. Redovisningarna omfattar budgetuppföljning tertial 1, delårsbokslut per tertial 2 och årsredovisningen.

Kommunen gör ekonomisk uppföljning kontinuerligt enligt kommungemensamma rutiner och rapporterar löpande till kommunstyrelsen. Syftet är att ha kontroll på hur ekonomin i kommunen utvecklas, kunna bedöma om kommunen kommer att nå resultatmålet vid årets slut och att kommunen lever upp till det lagstadgade kravet på god ekonomisk hushållning.

Måluppfyllelsen följs upp genom dialog mellan tjänstepersoner och förtroendevalda. I dialogen diskuterar de olika parterna måluppfyllelsen, om målen har nåtts och om verksamheten håller önskad kvalitet. Dialogen ger en mångfacetterad bild av nuläget och är ett viktigt styrmedel för att öka förståelse, samsyn och tillit i målarbetet och verksamhetens utveckling.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret att följa hur verksamhet och ekonomi utvecklas för hela kommunkoncernen.

2.5.5 Intern kontroll

Intern kontroll är en central del av verksamhets- och ekonomistyrningen och avser de strukturer, system och processer som bidrar till tydlighet och ordning och som säkerställer att verksamheten bedrivs i enlighet med beslutade mål, uppdrag och övriga styrdokument.

Kommunstyrelsen har det övergripande ansvaret för att det finns en god intern kontroll, ansvaret är en del i kommunstyrelsens uppsiktsplikt. Som utgångspunkt finns ett reglemente som gäller för hela kommunkoncernen. I kommunstyrelsens ansvar ligger även att upprätta en kontrollorganisation med övergripande regler, riktlinjer och rutiner samt att tillse att den interna kontrollen inom nämnder och bolag är tillräcklig.

Till det hör att utvärdera kommunens samlade arbetssätt för intern kontroll och föreslå åtgärder till förbättring om så behövs. Respektive nämnd och bolag ansvarar å sin sida för den interna kontrollen inom sitt verksamhetsområde.

Till nämndens/bolagets ansvar hör att årligen besluta om kontrollåtgärder genom att anta en internkontrollplan samt att uppföljning görs kontinuerligt och sammanställs i en uppföljningsrapport

Uppföljning

Uppföljningen av den interna kontrollen syftar till att säkerställa att kommunens verksamhet bedrivs på ett korrekt, effektivt och rättssäkert sätt. Genom uppföljningen identifieras och åtgärdas eventuella brister eller svagheter i kontrollsystemen, vilket bidrar till en kontinuerlig förbättring av verksamhetens rutiner och processer.

Verksamheterna har genomfört kontroller och utvärderingar av samtliga antagna kontrollmoment för att identifiera risker och brister i sina egna processer. Detta innebär en aktiv och systematisk granskning av interna arbetsflöden och rutiner.

En uppföljning av kontrollmomenten har genomförts i samtliga nämnder, där kontrollresultaten har markerats i beslutsunderlagen som grönt (godkänt), gult (nästan godkänt) eller rött (inte godkänt). På så sätt ges en tydlig bild av vilka kontrollmoment som fungerar väl och var det finns behov av förbättringar.

Resultatet av uppföljningen dokumenteras och rapporteras till kommunstyrelsen utifrån verksamheternas kontrollrapporter. Dessa rapporter innehåller en sammanfattning av kontrollens genomförande, resultat och eventuella vidtagna eller planerade åtgärder för att åtgärda identifierade brister.

Redovisningen av internkontrollplanen för 2024 godkändes av kommunstyrelsen i mars 2025. Av 21 genomförda kontrollområde, var 15 kontrollmomenten grönmärkade (godkända) och resterande 6 kontrollmomenten är rödmärkade (ej godkända). Dessa rödmärkade kontrollmoment har särskilt beaktats för antagande av internkontrollplan för 2025.

God ekonomisk hushållning

Kommunallagen slår fast att kommunerna ska ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet på både lång och kort sikt. God ekonomisk hushållning har två perspektiv; ett finansiellt perspektiv och ett verksamhetsperspektiv. Båda behöver vara på en godtagbar nivå för att god ekonomisk hushållning ska anses vara uppnådd. Ett starkt ekonomiskt resultat på bekostnad av en verksamhet med låg kvalitet är inte god ekonomisk hushållning, lika lite som en verksamhet av högsta kvalitet på bekostnad av negativa resultat och en svag ekonomisk ställning är det.

2.5.6 Det verksamhetsmässiga perspektivet

Utgångspunkten för all verksamhet och för alla som arbetar inom Grästorps kommun är att tillhandahålla en kommunal service av hög kvalitet för de som bor, verkar och vistas i kommunen; att främja delaktighet och demokrati samt att arbeta hållbart med fokus på miljö, människor och ekonomi. Grunduppdraget innefattar såväl de uppdrag och den kvalitetsnivå som anges i nationella mål och riktlinjer som den av kommunfullmäktige lokalt prioriterade riktningen som ges i inriktningsdokument, verksamhetsplan och budget.

2.5.7 Det finansiella perspektivet

Det finansiella perspektivet innebär bland annat att varje generation själv ska bära kostnaderna för den välfärd som den konsumerar. Kommande generationer ska inte behöva betala för det som en tidigare generation har förbrukat.

De finansiella målen avser skattefinansierad verksamhet och därför används kommunens resultat. Resultatet används för ett ändamål, att finansiera kommunens investeringar.

2.5.8 Samlad bedömning

Kommunen strävar efter att uppnå god ekonomisk hushållning genom att säkerställa en balans mellan ekonomisk stabilitet och verksamhetskvalitet. För att en godtagbar nivå ska anses uppnådd ska:

- **Det finansiella resultatet** över tid uppgå till minst 3,0 procent av skatteintäkter och generella statsbidrag, vilket säkerställer att kommunen har en stabil ekonomi och kan möta framtida utmaningar.
- **Investeringar finansieras på ett ansvarsfullt sätt**, där självfinansieringsgraden hålls på en nivå som begränsar behovet av ökad upplåning. Målet är 70 procent.
- **Kommunens verksamhetsmål** uppfylls i en sådan utsträckning att invånarna får en god service utifrån beslutade kvalitetskrav.
- **Effektiviteten** upprätthålls, så att resurser används på ett sätt som ger största möjliga nytta för kommunens invånare.

Kommunens bedömning är att måluppfyllelsen för år 2024 motsvarar en godtagbar nivå i enlighet med principerna för god ekonomisk hushållning. Detta baseras på att resultatet (4,0

procent), och självfinansieringsgraden (77 procent), frånräknat jämförelsestörande poster med 17 034 tkr, uppnås samt att alla mål bedöms gula eller gröna.

2.5.9 Uppföljning verksamhetsmål

Under 2024 har samtliga tio mål för verksamhetens utveckling följts upp. Målarbetet innefattar perspektiv, fokusområden, mål, områden och verksamhetsmått fastställda i inriktningsdokument 2024–2027 samt i verksamhetsplan med budget 2024. Utvecklingen mot målen pågår med nya och fortsatta aktiviteter under hela mandatperioden och vid varje årsslut har samtliga tio mål och områden följts upp och bedömts minst en gång.

Årsplanerna för utskotten anger när målen ska följas upp under året. Uppföljningen sker genom kvalitativa och kvantitativa mätningar som utgör underlag för analys. En sammanställning av resultat och analys utgör underlag för dialog i utskottet samt nästa steg i utvecklingsarbetet.

Dialogen i utskottet är ett viktigt medel för att följa upp och skapa samsyn, gemensam förståelse och tillit kring utvecklingsarbetet, och resulterar i utskottets bedömning av måluppfyllelsen. Utskottets bedömning samt kommentar till bedömningen lyfts som beslutsärende på nästkommande utskottssammanträde, som i sin tur utgör underlag för delår- och årsredovisning.

Bedömningen av utvecklingen mot målen illustreras med en färg där grönt innebär ja och att målet är uppnått. Gult betyder att verksamheten delvis är på väg mot målet, utvecklingen är positiv. Rött innebär nej och att utvecklingen går i negativ riktning eller är oförändrad gentemot utgångsläget. Bedömningen utgår från den uppföljning och analys som är genomförd som underlag inför och presenterad vid dialogerna i utskotten.

I samband med årsredovisning 2024 sammanfattar utskotten årets genomförda uppföljningar och dialoger. En slutgiltig bedömning samt kommentar av målarbetet fastställs för varje mål.

Perspektiv 1: samhällsutveckling

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi skapar förutsättningar för kontinuerlig ökning av kommuninvånare	Infrastruktur och kollektivtrafik	Förutsättningarna för arbets-, studie och fritidspendling ska utvecklas
	Boende, kvarboende och inflyttning	Vi har ett varierat och attraktivt boendebud för alla åldrar
Bedömning: grönt/målet anses uppfyllt		

Det som följs upp i det här målet handlar om områdena infrastruktur och kollektivtrafik samt boende, kvarboende och inflyttning. Om 2024 års arbete varit framgångsrikt mäts genom en bedömning av om förutsättningarna för arbets-, studie- och fritidspendling har utvecklats och genom en bedömning av om kommunen har ett varierat och attraktivt boendebud för alla åldrar.

Inledningsvis kan noteras att antalet invånare ökat under 2024, men minskat sedan samma månad år 2020.

- November 2020: 5688 invånare
- November 2023: 5551 invånare
- November 2024: 5564 invånare

Utvecklingen av antalet invånare är en viktig indikation på hur arbetet fortskrider på detta område. Dock handlar kommunfullmäktiges mål om huruvida kommunen skapat förutsättningar för en ökning av invånarantalet.

Infrastruktur och kollektivtrafik

På infrastrukturen har fokus legat på förbifart Grästorp och Södergatan i Grästorps samhälle. Grästorps kommun har under 2024 tagit över Södergatan från Trafikverket. Under året har Trafikverket satt upp skyltar om förbud mot tung trafik genom samhället. Effekten av detta har ännu inte analyserats, men från närboende kommer uppgifter om att den tunga trafiken upplevs ha minskat något men att det alltjämt är många som väljer att köra Södergatan genom Grästorp i stället för att nyttja förbifarten. Polismyndigheten har gjort insatser och bötfällt chaufförer och förhoppningen är att allt fler ska lära sig att ta rätt väg.

Cykelvägen till Flakeberg har också färdigställt under året. Denna är ännu inte med i statistiken från Kolada som ändå visar att Grästorp 2023 hade 2,9 meter cykelväg per invånare, vilket är mer än snittet i riket som uppgick till 2,6 meter per invånare.

För Södergatan har ett trafik- och gestaltungsförslag tagits fram och godkänts. Kommunstyrelsen har också lämnat uppdrag om att ta fram en förstudie om framtida trafiklösningar, gestaltning, behovet av åtgärder på underliggande ledningsnät för vatten och avlopp med mera, samt investeringskostnader utifrån föreslagna åtgärder. Dialog har också förts med Trafikverket efter den gemensamma besiktning som genomfördes inför övertagandet. Besiktningen ska ligga till grund för vilka åtgärder Trafikverket ska utföra åt kommunen. Kommunen har emellertid ännu inte godkänt besiktningen. Kommunfullmäktige har också avsatt investeringsmedel för genomförande av egna åtgärder enligt förstudien under åren 2025–2027. Utifrån fullmäktiges mål ska åtgärderna med Södergatan öka Grästorps attraktivitet i centrummiljön.

På kollektivtrafikområdet har Grästorps kommun infört seniorkort för personer från 70 år. Före 2024 var åldersgränsen 75 år. Under 2024 utfärdades 657 seniorkort, varav en tredjedel för personer 70–74 år och resterande för personer som är 75 år och äldre.

Grästorps kommun erbjuder också gratis sommarlovskort för alla elever i årskurs 7–9, och i november beslutade kommunstyrelsen att även erbjuda detta till gymnasieelever i årskurs 1-2.

Kommunens dialog med Västtrafik har resulterat i att en busslinje mot Såtenäs har införts från och med januari 2025. Dessutom får linje 1 utökad trafik från och med 16 juni vilket innebär att Grästorps kommun kan säga upp den busslinje kommunen själv fått finansiera.

Något direktåg till Göteborg kommer däremot inte komma till stånd under 2025, men det är inte uteslutet att detta kan ske från 2026.

Boende, kvarboende och inflyttning

På detta område är kommunens primära ansvar att säkerställa att det finns detaljplaner och färdiga tomter så att bostäder kan byggas i den takt det behövs. År 2023 var det bara 12 kommuner i riket, och två kommuner med 5 000–9 999 invånare, som hade bättre planberedskap för bostäder än Grästorp, och Grästorp låg bäst till i Västra Götalandsregionen.

Under året har ett ambitiöst arbete bedrivits för att åstadkomma detta. Inom detaljplanen Brännebacka har den första etappen färdigställts, där tre tomter har sålts och två markanvisningsavtal ingåtts under 2024. Detaljplanen, som vann laga kraft 2022, möjliggör allt från friliggande hus och tomter (tretton villatomter) till radhus, parhus (två byggrätter) och flerbostadshus (tre byggrätter). I norr finns lek- samt rekreationsmöjligheter och i området ska också finnas möjlighet att bedriva småskalig odling.

Under året har också arbetet med att ta fram detaljplan för Söderskogen intensifierats och förslag om att godkänna planen för samråd behandlades av samhällsutvecklingsutskottet i december. Planområdet är cirka 13 hektar stort och syftar till att möjliggöra för ny bostadsbebyggelse i ett naturnära område med närhet till tätorten och dess service. Det nya bostadsområdet präglas av större villatomter längst skogsbrynet och med mer samlad villabebyggelse i södra delarna av planområdet med bebyggelse längst båda sidorna av lokalgatan. Totalt planeras för 28 villatomter och i norr möjliggörs för rad-, par- eller kedjehus för att skapa viss variation av bebyggelse och göra det nya bostadsområdet attraktivt för olika åldersgrupper. Investeringsmedel för utbyggnad av området finns avsatta åren 2026–2028.

Arbete har också inletts för att färdigställa den andra etappen inom detaljplanen Brännebacka genom en förstudie angående framtida ny lokalisering av Bågskyttarnas lokal som idag ligger inom bostadsområdet. Även projektering har genomförts för att ta fram bygghandlingar. Investeringsmedel för utbyggnad av dessa tomter finns med i planeringen först åren 2029–2031. I stället har utbyggnad av detaljplanen för Söderskogen tidigare lagts.

Grästorps Fastigheter AB har också inlett byggnation av trygghetsbostäder på fastigheten Lärkfalken 9 i centrala Grästorp. Det första spadtaget togs i juni, och när årsredovisningen färdigställs arbetar entreprenören enligt gällande tidplan.

Kommunstyrelsen har under året också gett förvaltningen i uppdrag att ta fram ett planprogram för Skubbet-området i östra Grästorp, med syftena verksamheter, handel, friluftsliv, idrott och bostäder. Strax före årsskiftet presenterades ett första utkast på plankarta för programmet.

I december godkände kommunstyrelsen en förstudie inför planarbete i Grästorps centrum (Kärrhöken och Havsmåsen). Samtidigt fick förvaltningen i uppdrag att ta fram en detaljplan för området med syfte att planlägga för bostäder, kontor och centrumverksamhet.

När tomter säljs och bostäder, som trygghetslägenheter byggs, skapas en flyttkedja. Köpare lämnar sina tidigare bostäder som i sin tur blir lediga för andra köpare. Detta innebär i sig en förutsättning för ett varierat bostadsutbud. Som en medlem i Skaraborgs kommunförbund har Grästorps kommun också deltagit i en flyttstudie för Skaraborg. Flyttkedjor är ett centralt begrepp inom bostadspolitik och forskning men det är endast en av många mekanismer för rörelse på bostadsmarknaden. Den tydligaste flyttkedjan är att utveckla bostäder som attraherar äldre. Utmaningen är samtidigt att dessa har låg flyttfrekvens, så det är angeläget att fokusera på deras preferenser.

Sist men inte minst har även översiktsplanen för Grästorp vunnit laga kraft under 2024, riktlinjer för bostadsförsörjning antagits och bostadsanalysen är klar.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi utvecklar välkomnande miljöer för gemenskap och sammanhang	Kultur	Vi skapar möjligheter för ett kulturliv för alla åldrar
	Fritid	Vi skapar förutsättningar för en aktiv fritid för alla åldrar.
	Attraktiv utemiljö	Vi underhåller och skapar välkomnande utemiljöer
Bedömning: grönt/målet anses uppfyllt		

Det som följs upp i det här målet handlar om områdena kultur, fritid och attraktiv utemiljö. Om 2024 års arbete varit framgångsrikt mäts genom en bedömning av om kommunen skapat

möjligheter för ett kulturliv för alla åldrar, om vi skapat förutsättningarna för en aktiv fritid för alla åldrar som om kommunen underhållit och skapat välkomnande utemiljöer.

Kultur

Vid dialogen i november redovisades att Kultur i Grästorp arrangerat 48 offentliga kulturarrangemang och att Kulturskolan arrangerat sju offentliga konserter. Arrangemangen har haft nästan 3 000 besök (exklusive besök till konstutställningar) vilket motsvarar i genomsnitt 54 besökare per arrangemang, vilket motsvarar 1 procent av befolkningen. För en kommun med 40 000 invånare skulle detta motsvara 405 personer per arrangemang. Under året har tio konstnärer ställt ut sina verk i Bellmansalen i Kulturhuset.

Under året har Kulturskolan erbjudit 59 enskilda lektioner per vecka inom 15 olika ämnen. Utöver detta har det hållits regelbundna repetitioner med två blåsorkestrar och ett rockband varje vecka. Hösten 2024 har två nya ämnen introducerats: musikteori och körverksamhet.

Egen statistik visar att biblioteket hade totalt 41 491 besökare, med ett månatligt genomsnitt på 3 000–4 000 besökare. Besökssiffrorna var något lägre under sommaren. Det genomfördes 22 828 fysiska lån av böcker, tidningar, filmer, ljudböcker och musik. Dessutom erbjuder vi streamad film via Cineasterna, e-media via Overdrive och tidningar genom Pressreader.

Av siffror på www.kolada.se framgår att Grästorp 2023 hade 7,5 besök per invånare vilket kan jämföras med snittet för riket som är 4,5. Bara 28 kommuner i landet har fler besök per invånare än Grästorp. I Västra Götaland kommer Grästorp på en femte plats och i Skaraborg är vi på andra plats.

Biblioteket har också IT-stärkt med fokus på att hjälpa alla att nå en basnivå av digitala färdigheter för att klara sig i samhället. I snitt bokas 13–15 möten per vecka för att få hjälp med detta. Man har också gjort insatser för tillgänglighet och öppenhet, fysiskt med ommöblering men också med anpassningar till personer med neuropsykiatriska funktionsvariationer.

Under dialogen i november framkom att de kulturaktiviteter som arrangeras i Grästorp är omfattande och varierande och att de riktar sig till många olika ålders- och målgrupper.

Fritid

Antalet besökare på Lunnevidbadet har ökat de senaste tre åren, från cirka 16 000 år 2022 till cirka 20 500 år 2024. En faktor som bidragit till ökningen är att många kommunalt anställda nyttjar sitt friskvårdsbidrag till besök i badet.

På campingen har antalet gästnätter minskat från cirka 550 till 420 under tre år. Orsaker kan vara väderförhållanden, ekonomisk situation och andra händelser, men det är tveksamt om dessa faktorer påverkar Grästorps camping. I Grästorp finns det ungefär 70 föreningar aktiva inom olika områden såsom idrott, kultur och samhällsengagemang. Detta inkluderar både idrottsföreningar och kulturföreningar som erhåller kommunala bidrag, samt många andra typer av föreningar. Under 2024 har 21 idrotts- och kulturföreningar fått bidrag. Tre ordföranderåd har också genomförts med totalt 80 deltagare.

Av siffror på www.kolada.se framgår att antalet deltagartillfällen i idrottsföreningar, räknat i antal per invånare 7–20 år uppgick till 35,9, vilket kan jämföras med riksgenomsnittet på 32. Ingen av kommunerna med 5 000 – 9 999 invånare har fler deltagartillfällen än Grästorp!

Till ungdomsverksamheten 0514 kommer cirka 25–30 besökare under en hel eftermiddag eller kväll, beroende på aktiviteten som erbjuds. Temakvällar har visat sig vara särskilt populära. Under oktober månad noterades en ökning av besökare, med över 30 ungdomar (främst högstadiel elever) som närvarade under en och samma kväll. Besöksantalet är emellertid något längre vilket kan bero på att lokalen nu är mindre till följd av renovering av källaren i Nya Centralskolan.

Under 2024 har också formerna för ett föreningsråd inrättats. Föreningsrådet tillträder från år 2025. Genom föreningsrådet skapas ett samverkansorgan mellan kommunen och de ideella föreningarna i Grästorps kommun. Rådets uppgift är att främja dialog och samarbete, vilket bidrar till en stärkt demokrati och ett livskraftigt föreningsliv. Syftet med rådet är att öka delaktighet och engagemang från föreningslivet i kommunens långsiktiga prioriteringar för kommunens utveckling i samarbete med föreningslivet.

Under dialogen i november såg man att de fritidsaktiviteter som arrangeras i Grästorp är omfattande och varierande och att de skapar förutsättningar för en aktiv fritid för alla åldrar.

Attraktiv utemiljö

Kommunens utemiljöer omfattar gator, parker, grönområden, torg, lekplatser, idrottsanläggningar, motionsområden, skog och vattennära områden. Grunduppdraget är säsonsberoende där utsmyckning och skötsel ökar under sommarsäsongen och där beredskap för, och hantera av snö- och halka är mycket angeläget under vintern. Allt eftersom bostadsområden och andra detaljplaner byggs blir uppdraget med att ta hand om utemiljön större.

För att klara det växande uppdraget arbetar förvaltningen med att väva in nya tekniska lösningar. Ett exempel är ökad användning av robotgräsklippare och smart gatubelysning. Under 2024 har en förstudie om Internet of things (IoT) genomförts, där man med hjälp av sensorteknik kan arbeta smartare med bland annat bevattning.

Förvaltningen har också gjort insatser för att öka ängsarealen. År 2025 kommer arealen att vara 14 000 kvadratmeter vilket kan jämföras med 1 500 kvadratmeter 2024. Ängsmarken bidrar till biologisk mångfald och begränsar underhållsbehovet.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi bedriver ett systematiskt hållbarhetsarbete som minskar Grästorps miljöpåverkan	Hållbarhet	Vi skapar förutsättningar för en klimatsmart och hållbar kommun
	Livsmedels-konsumtion och produktion	Minska de offentliga måltidernas klimatavtryck
	Fastigheter	Minska energianvändningen i kommunala byggnader
Bedömning: gult/målet anses delvis uppfyllt		

Det som följs upp i det här målet handlar om områdena hållbarhet, livsmedelskonsumtion och produktion samt fastigheter. Om 2024 års arbete varit framgångsrikt mäts genom en bedömning av om kommunen skapat om kommunen skapat förutsättningar att vara en klimatsmart och hållbar kommun, om de offentliga måltidernas klimatavtryck minskat och om energianvändningen i kommunala byggnader minskat.

I dialogen diskuterades kommunen antagna klimatlöften som en del av målets inriktning. Vidare står det i översiktsplanen att hållbarhet "...handlar om att skapa förutsättningar för både kommunen och kommuninvånarna att leva miljövänligt och kunna göra klimatsmarta val."

De klimatlöften kommunen antagit är:

- Vi inkluderar lantbruket som samarbetspart i kommunens klimatomställning
- Vi arbetar strategiskt med att minska klimatpåverkan genom upphandling.
- Vi utvecklar gaturum för ökad tillgång och attraktivitet.
- Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal.
- Vi minskar matsvinnet i offentliga måltider och når mål.
- Vi minskar klimatavtrycket från offentliga måltider och når mål.
- Vi använder cirkulära möbler.

- Vi energieffektiviserar vårt fastighetsbestånd.

Hållbarhet

Bland de aktiviteter och projekt som genomförts under 2024 återfinns ROLIS-projektet som undersökt vad som kan odlas på västsvenska jordar som idag inte produceras kommersiellt; vilka krav i förhållande till klimatpåverkan som ställdes när kommunen upphandlade byggnation av trygghetsboenden; arbetet med utveckling av Södergatan för attraktivitet och tillgång till gaturum; vilka krav som ställts vid upphandling av transporter och om hur vi återanvänder våra möbler.

Grästorps kommun placerar sig som kommun 155 av 290 när Aktuell hållbarhet gör sin kommunranking. Detta är en markant förbättring jämfört med 2023 då kommunen placerade sig som nr 226. Åren 2009–2024 har Grästorps snittplacering varit plats 172. Den huvudsakliga orsaken till förbättringen bedöms vara att vi blivit bättre på att dokumentera och följa upp vårt arbete och dessutom kommunicera våra insatser.

Under de sista dagarna 2024 har ett första utkast till hållbarhetsplan färdigställts, detta bland annat utifrån dialogen med samhällsutvecklingsutskottet den 14 oktober.

Livsmedelskonsumtion och produktion

Bland de aktiviteter och projekt som genomförts under 2024 återfinns vad måltidsenheten gjort för att minska matsvinnet och minska klimatavtrycket, som också varit en del av ROLIS-projektet och användning av icke animaliska råvaror i våra kök.

För att minska matsvinnet arbetar köken med grundare salladsbyttor som fylls på efter hand och man slipper slänga, noggrannare serverings- och produktionsplanering, Långtgående samarbete med äldreomsorgen och utbildningar för att tillvarata rester i stället för att slänga. Tydligare beställningsrutiner mellan äldreomsorg och kök.

Under 2024 minskade klimatavtrycket till 1,76 kg koldioxidekvivalenter (co2e) per kg inköpta livsmedel vilket kan jämföras med 1,80 år 2023. Kommunen närmar sig alltså målet i klimatlöftet som är satt till 1,6.

Fastigheter

Under 2024 har energieffektiviseringsåtgärder genomförts i fastighetsbeståndet. På området kan nämnas kontinuerligt och systematiskt arbete med att byta termostater, radiatorer och armaturer samt injustering av aggregat så att de är i drift på rätt tider och håller rätt temperatur. Ett annat exempel är att ett mer energisnålt aggregat installerats på Lunnevibadet.

Hela 80 % av lokalvårdarna har också PRYL-certifiering vilket innebär att de har utbildning i att dosera kemikalier rätt, använda rätt medel på rätt material osv.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi skapar förutsättningar för ett grönskande näringsliv och besöksnäring	Hållbart näringsliv	Aktivt föra dialog och samverka med näringslivet
	Attraktiv och levande besöksnäring	Stärka Grästorp som besöksmål
Bedömning: grönt/målet anses uppfyllt		

Det som följs upp i det här målet handlar om områdena hållbart näringsliv samt boende, samt om vi har attraktiv och levande besöksnäring. Om 2024 års arbete varit framgångsrikt mäts genom en bedömning av om kommunen aktivt fört dialog och samverkat med näringslivet och om kommunen stärkt Grästorp som besöksmål.

Hållbart näringsliv

I Grästorps kommun finns 783 företag och ungefär var sjätte person i Grästorp driver någon form av företag, en fjärdedel av dessa är över 64 år. Företagen skapar ca 1 000 arbetstillfällen. Den största branschen är jordbruk, skogsbruk, fiske och vattenbruk, följt av byggverksamhet, handel och reparation av fordon, fastighetsverksamhet samt juridik och ekonomiverksamhet.

I svenskt näringslivs ranking av företagsklimatet gavs Grästorp omdömet 4,09 2023 och 3,95 2024. Sverigesnittet gick från 3,46 till 3,47. Rankingen påverkas av en rad faktorer som kommunen bara kan påverka i begränsad omfattning, exempelvis vägnät, tåg- och flygförbindelser. På flera av de delmoment där kommunen har möjlighet att påverka överträffar emellertid Grästorp rikssnittet, till exempel om service och bemötande i myndighetsutövningen. I enkätsvar anger företagen framför allt fyra områden som bör prioriteras: bostäder, verksamhetsmark, lägre kommunala avgifter och fler som går yrkesutbildning.

Kommunens insatser när det gäller planering och exploatering för bostäder har redovisats ovan. När det gäller verksamhetsmark är detaljplanen för Västölet i slutfasen och är beräknad att antas under första halvåret 2025. Investeringsmedel för exploateringen finns avsatta år 2025–2027. Verksamhetsmark planeras också inom planprogrammet för Skubbetområdet som lämnas för samråd första halvåret 2025. Så snart samrådsfasen genomförts kan detaljplanearbete för verksamhetsmark initieras. Investeringsmedel finns avsatta år 2028–2030. Det finns också privata verksamhetstomter till salu och ägarna till de områden som pekats ut som utvecklingsområde för verksamhetsmark har ställt sig positiv till att kommunen hänvisar intressenter till dem.

För att stötta ett hållbart näringsliv för kommunen aktiv dialog med näringslivet, genomför företagsbesök, arrangerar mötesplatser, träffar och nätverk, arbetar för att möta företagsetableringar och är behjälplig vid lokalförfrågningar. Kommunen samverkar också med utbildningsorgan för att stödja en god kompetensförsörjning och omvärldsbevakar för att kunna

koppla på relevanta aktörer som stödjer näringslivet. Näringslivsenheten är också företagens kontaktyta gentemot kommunen, andra myndigheter och offentliga organisationer.

Utifrån vad som framkommit i ranking, i dialog med kommunens företagare och med Näringslivssamverkan i Grästorp (NSG) har under året framkommit att Grästorps kommun behöver:

1. Tydliggöra och fastställa NSG:s syfte, struktur och funktion, vilket i sin tur blir en del av kommunens näringslivsstrategi.
2. Etablera ett politiskt forum i form av ett näringslivsråd.
3. Tillsammans arbeta fram en näringslivsstrategi som tydliggör vilka frågor vi vill arbeta främst med inom de kommande åren.
4. Ta fram policy för osund konkurrens.

Näringslivssamverkan Grästorp (NSG) är en fristående ideell förening som ansvarar för att samordna näringslivsarbetet inom Grästorp kommun. Föreningen, vars huvudmän inkluderar Grästorp Handel, Företagarna, Lantbrukarnas Riksförbund (LRF), Grästorps Fastighetsägare samt Åse Viste Sparbank. Även Grästorps kommun är medlem, men NSG är inte en del av Grästorps kommun. Föreningen arbetar för att stärka och utveckla det lokala näringslivet.

Under hösten 2024 har riktlinjer för ett nytt näringslivsråd tagits fram. Näringslivsrådet är en del av Grästorps kommun och ska arbeta med strategiska näringslivsfrågor, i syfte att öka delaktighet och engagemang från näringslivet i kommunens långsiktiga näringslivspolitiska prioriteringar. Näringslivsrådet ska vara en del i att skapa förutsättningar för ett grönskande näringsliv och besöksnäring i kommunen genom att agera som initiativtagare, förslagsställare och rådgivare till kommunstyrelsen, som i sin tur bidrar till ett positivt och hållbart företagsklimat.

Attraktiv och levande besöksnäring

För att stärka kommunen som besöksmål har kommunen under året bidragit till olika evenemang som Nossan Ljusfestival samt genomfört exempelvis Grästorpskalaset. Kommunen har också gjort förbättringar av turistsidan som köps via Västsverige.se och kommunens hemsida samt tagit fram en broschyr med en karta om vad man kan besöka och uppleva, äta och handla.

Tillsammans med Essunga, Vårgårda och Herrljunga har kommunen arbetat fram ett förslag om en förstudie för att skapa en tillgänglig paddlingsled längs med Nossan. Förstudien finansieras av Leader och kommer starta 2025. Utvecklingen av Halle och Hunneberg, Unescos Global Geopark tillsammans med Vänersborgs kommun och verksamhetsutövarna där fortsätter. Även Tengene, Sjöryd och Dätterstorp är besöksmål där kommunen framhåller.

Samhällsutveckling – slutsats

Under 2024 har Grästorps kommun fortsatt arbetet för en positiv samhällsutveckling.

Vi skapar förutsättningar för kontinuerlig ökning av kommuninnevärdare

Kommunen har skapat goda förutsättningar för ökad inflyttning genom insatser för arbets-, studie- och fritidspendling samt ett varierat och attraktivt boendeutbud.

Välkomnande miljöer för gemenskap och sammanhang

Grästorp har utvecklat kulturliv och fritidsmöjligheter för alla åldrar samt underhållit och skapat inbjudande utemiljöer.

Vi bedriver ett systematiskt hållbarhetsarbete som minskar Grästorps miljöpåverkan

Kommunen har tagit viktiga steg mot en mer klimatsmart och hållbar framtid. Offentliga måltiders klimatavtryck har minskat och energianvändningen i kommunala byggnader har reducerats.

Vi skapar förutsättningar för ett grönskande näringsliv och besöksnäring

Kommunen planerar mer verksamhetsmark och stöttar ett hållbart näringsliv genom dialog, företagsbesök och nätverksträffar. Det tas fram nya riktlinjer för Näringslivssamverkan Grästorp (NSG) och kommunen bidrar till olika evenemang och projekt för att stärka besöksnäringen.

Fortsatt utveckling 2025

Grästorps kommun fortsätter arbeta för en hållbar och attraktiv samhällsutveckling med målet att nå 6 500 invånare år 2045. Fokus ligger på att analysera bostadsbehov, utveckla kollektivtrafik och stärka centrum- och näringslivsutveckling.

Samhällsplanering och infrastruktur

Kommunen fortsätter samarbetet med Västtrafik för att utveckla kollektivtrafiken, inklusive ett direkttåg till Göteborg. Arbetet med Södergatan och förbättrade entrémiljöer prioriteras.

Digitalisering och hållbarhet

IoT-teknik införs för effektivare drift, och digitalisering samt robotisering utvecklas för att frigöra resurser. Hållbarhetsarbetet intensifieras med minskad energianvändning, uppdaterad måltidspolicy och energieffektiviseringar såsom solceller och fjärrvärme.

Kultur och fritid

Kommunen satsar på ett brett kulturutbud enligt Kulturplanen 2025–2028, utvecklar biblioteksverksamheten och stärker ungdomsverksamhet samt föreningsliv. Lunnevibadet och campingen vidareutvecklas för ökad attraktivitet.

Näringsliv och besöksnäring

En näringslivsstrategi tas fram, och dialogen med företag intensifieras. Samverkan sker för en paddlingsled längs Nossan, och evenemangsstrategier utvecklas för att stärka besöksnäringen.

Grästorp fortsätter sitt arbete för en långsiktigt hållbar och attraktiv kommun genom strategiska satsningar och samverkan.

Perspektiv 2: välfärdsutveckling

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi utbildar världsmedborgare som kan göra skillnad för sig själva och andra	Normer och värden	Förskolan och skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera barn och elever att omfattas vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i praktisk vardaglig handling i olika sammanhang.
	Barns delaktighet och inflytande Elevers inflytande och ansvar	De demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig ska omfatta alla barn och elever.
	Omsorg utveckling och lärande Kunskaper	Förskolan och skolan ska bidra till barnen och elevernas trygga, harmoniska utveckling. Utforskande, nyfikenhet och lust att leka och lära ska utgöra en grund för förskolan och skolans verksamhet.
	Skolan och omvärlden	Barn och elever får förutsättningar för inblick och förståelse för närsamhället och arbetsliv samt fortsatt utbildning.
	Bedömning och betyg	Betyget uttrycker i vilken utsträckning den enskilda eleven har uppfyllt de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne samt är ett resultat för hur väl skolan lever upp till nationella mål. Bedömningen skall vara allsidig och varierad samt ha såväl formativt som summativt syfte.
	Förskola/ Skola/Hem	Skapa bästa möjliga förutsättningar för barnen/eleverna kan utvecklas rikt och mångsidigt ska förskolan/skolan samarbeta på ett nära och förtroendefullt sätt med hemmen.
	Uppföljning, utvärdering och utveckling	Den dagliga pedagogiska ledningen av förskolan/skolan och lärarnas professionella ansvar är förutsättningar för att förskolan/skolan utvecklas kvalitativt. Detta kräver att verksamheten ständigt prövas, resultaten följs upp och

		utvärderad och att nya arbetssätt och metoder prövas och utvecklas.
Bedömning: gult/målet anses delvis uppfyllt		

Bildningsverksamhetens mål är att "Vi utbildar världsmedborgare som gör skillnad för sig själva och andra". De åtta områden som är kopplat till målet innefattar de områden som huvudmannen har att följa upp enligt nationella styrdokument. Under året följs ett område i taget upp under bildningsutvecklingsutskottets sammanträden för att följa verksamhetens utveckling mot målet. Inom bildningsverksamheten sker ett systematiskt kvalitetsarbete som leds av enheternas lärledare och omfattar alla i verksamheten, och där dialogen i utskottet är ett viktigt medel för att följa upp och skapa samsyn, gemensam förståelse och tillit kring utvecklingsarbetet. Detta resulterar i utskottets bedömning av målfyllnaden.

Normer och värden

Barn och elever visar hjälpsamhet och självständighet. De är öppna, tar olika perspektiv och är mindre beroende av vuxna, då de tar hjälp av varandra i större utsträckning. Pedagogerna använder lågaffektivt bemötande och resonerande samtal som grundstrategi. Nolltolerans råder mot skojbråk och destruktivt språkbruk.

Barns delaktighet och inflytande/elevs delaktighet och ansvar

Barn och elever visar delaktighet, argumenterar för sin sak, utforskar och är nyfikna på tillgängliga miljöer. Inom förskolan använder man sig som 100-språkigheten som ett demokratiskt arbetssätt. Barn och elever i förskola, förskoleklass och de tidiga åren i grundskolan visar stort intresse för läsning, bokstävers form och ljud, samt olika uttryckssätt och god samspelsförmåga. Inom grundskolan arbetar man aktivt för att utveckla elevrådets och klassrådets att aktivt vara en del i skolans utvecklingsarbete gällande lärande, trygghet och välmående, detta område behöver fortsatt utvecklas för att eleverna skall ha en upplevelse av att de kan påverka sin lärmiljö.

Omsorg, utveckling och lärande/kunskaper

Förskolans verksamhet rör sig mer ute i samhället, vilket förstärker nyfikenheten och utforskandet hos barnen. Genom ny lärplattform för förskolan finns det större möjlighet att delge barnens förändrade kunnande till föräldrarna, vilket stöttar samverkan mellan verksamheten och hemmet. Fortsatt arbete med att integrera läroplanen i det dagliga arbetet och förstärka ämneskompetensen behövs fortsatt utvecklas.

Skolan och omvärlden

Verksamheten knyter an till samhällets övriga delar, vilket ger barnen möjlighet att ta del av vad samhället har att erbjuda. Grupp-PRAO har genomförts för årskurs 8 i våra kommunala verksamheter för första gången. Utifrån den utvärdering som har gjorts så visar det på ett positivt resultat från elever, lärare och de handledare som tagit emot eleverna, men att PRAO:n fortsatt behöver utvecklas för att svara mot nationella mål i styrdokumentet. Den breda studie- och yrkesvägledningen behöver utvecklas och finnas med i högre grad i undervisningen. Gruppen för "Framtidsresan" har under läsåret har påbörjat arbetet med att ta fram en SYV-plan.

Bedömning och betyg

Aktuella kartläggningar och kunskapsuppföljningar används för att identifiera och anpassa för vidare progression. Kartläggningar samt kunskapsuppföljningar ligger sedan till grund för att utveckla undervisningen och planera eventuella stödinsatser.

Förskola/skola och hem

Uppföljningssamtal med vårdnadshavare får positiv respons. Fortsatt arbete med att analysera vårdnadshavarnas behov av insyn för att öka delaktigheten.

Övergångar och samverkan

Överlämningssamtal inför årskursförflyttning är ovärderliga och skapar förutsättningar för övergången mellan olika stadier. Upprättade rutiner har börjat få fäste och samverkan mellan enheterna har utvecklats mycket genom gemensamt utvecklingsarbete för hela bildningsverksamheten med gemensamma föreläsningar och kollegiala samtal i ”Gröna tråden” från förskola till årskurs 9.

Uppföljning, utvärdering och utveckling

Verksamheten upplever sig säkrare på att identifiera elever i behov av stödinsatser, men arbetet behöver ske mer systematiskt för att nå nästa nivå. Fortsatt arbete med att rusta individerna för framtiden och utveckla samarbetet mellan skolan och omvärlden.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi ger förutsättningar för ett gott och meningsfullt liv i alla åldrar	Kvalitet i socialtjänsten	Kunder/deltagare upplever en hög nöjdhet
		God och nära vård och omsorg
	Utveckling som främjar hälsa och välbefinnande	Välfärden utvecklas genom effektiva och innovativa arbetssätt
		Det förebyggande arbetet bidrar till ökad hälsa och välbefinnande
Bedömning: gult/målet anses delvis uppfyllt		

Kvalitet i socialtjänsten

Social verksamhet har ett tydligt mål: Vi ger förutsättningar för ett gott och meningsfullt liv i alla åldrar. Målet är uppdelat på två områden: kvalitet och utveckling som främjar hälsa och välbefinnande. När det gäller kvalitet upplever kunder och deltagare en hög nöjdhet och god, nära vård och omsorg.

Målet för social verksamhet bedöms som delvis uppfyllt baserat på redovisade resultat. Det förväntas vara helt uppfyllt inom perioden 2024–2027. Verksamheten utvecklar kontinuerligt kvalitetsarbetet genom att skapa en tydlig struktur och avsätta tid för nyckeltalsanalys samt externa och interna mätningar. Trots utmaningar som heltidsresan och 11-timmars dygnsvila har goda resultat uppnåtts, vilket ser hoppfullt ut för framtiden.

Grästorps kommuns socialtjänst har ett gott rykte och många anställda har lång erfarenhet inom verksamheten. Det är viktigt att bibehålla detta goda rykte och behålla personal som bidrar till nöjda kunder. Kompetensförsörjning är en stor utmaning, men den har även bidragit till lärande och förbättringar. Fokus har under året legat på hur utmaningar påverkat personalen, med förhoppningen att i framtiden kunna lägga mer fokus på kunderna och deras enkätsvar.

För att nå målet har ett stort antal aktiviteter planlagts. Det är dock för tidigt att bedöma deras effekt, varför kontinuerlig utvärdering är nödvändig. Dialog med kunderna och ökad insamling av svar är också viktiga aspekter. Social verksamhet planerar att utveckla kvalitetsarbetet ännu mer systematiskt framöver, genom att integrera resultat från brukarundersökningar, tillsyn, uppföljning och kvalitetsregister i en samlad kvalitets- och patientsäkerhetsberättelse.

Utveckling som främjar hälsa och välbefinnande

Inom området utveckling som främjar hälsa och välbefinnande, syftar verksamheten till att skapa och implementera strategier och tjänster som stödjer individers fysiska, mentala och sociala hälsa. Det innefattar förebyggande åtgärder, tidig upptäckt av problem samt tillgång till vård och stöd i olika livssituationer.

Utifrån analysen och genomförda aktiviteter bedöms målet som delvis uppfyllt, med en förväntan om full uppfyllelse inom perioden 2025–2027. Goda resultat noteras på måttet *välfärden utvecklas* genom effektiva och innovativa arbetssätt. Ensamarbete vid personlyft har blivit en succé och Grästorp prisas som en guldkommun i vårdprevention. Minskade fallskador och färre olämpliga

läkemedel till äldre är andra positiva resultat. Det förebyggande arbetet bedrivs effektivt genom bland annat Senior Sport School och insatser mot ofrivillig ensamhet.

Familjehuset Agera har ökat kontakten med socialtjänsten genom hembesök hos nya föräldrar och icke-biståndsbedömda samtal. Verksamheten har även tagit ytterligare steg mot digitalisering för att öka tillgängligheten och effektivisera arbetet. Digitaliseringsarbetet är dock resurs- och kompetenskrävande. Nära samverkan inom digitalisering sker med övriga V6-kommuner. Verksamheten strävar efter att fokusera på ett fåtal aktiviteter för att uppnå tydliga resultat.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi skapar förutsättningar för social hållbarhet och främjar en god och jämlik folkhälsa i Grästorp	Utbildning och arbete	Folkhälsoarbetet ska främja fullföljda studier och en högre utbildningsnivå samt arbete och meningsfull sysselsättning
	Fysisk aktivitet	Folkhälsoarbetet ska främja att graden av fysisk aktivitet ökar i Grästorp
Bedömning: gult/målet anses delvis uppfyllt		

Det som följs upp i det här målet handlar om områdena utbildning och arbete samt fysisk aktivitet. Om 2024 års arbete varit framgångsrikt mäts genom en bedömning av om de folkhälsoinsatser som folkhälsorådet har beslutat om har genomförts.

Utbildning och arbete

Inom området utbildning och arbete har insatser genomförts i syfte att främja fullföljda studier, högre utbildningsnivå samt meningsfull sysselsättning. HLT är en viktig fortlöpande insats som skapar förutsättningar för fullföljda studier och på längre sikt en högre utbildningsnivå. HLT-teamen har under 2024 haft ett strukturerat arbete där barn och familjer fått ett tvärprofessionellt stöd. AME har getts stöd vid enhetens hälsosatsningar, till exempel hälsohjul/hälsoskola i syfte att skapa förutsättningar för arbete och meningsfull sysselsättning. Folkhälsomedel har använts till att erbjuda tolv tidsbegränsade gymkort och ett badkort till deltagarna. Inom ramen för Grästorpsveckan för psykisk hälsa har insatser genomförts i syfte att främja elevernas psykiska välmående som förutsättning för fullföljda studier och en högre utbildningsnivå. Bland annat informerades vårdnadshavarna om DSI-Det Syns Inte samt om arbetssätt relaterat till elevers hälsa.

Fysisk aktivitet

Inom området fysisk aktivitet har insatser genomförts i syfte att främja att graden av fysisk aktivitet ökar i Grästorp. Go Active är ett koncept för spontanaktivitet som testades under 2024 tillsammans med ungdomar, feriepraktikanter och fritidssamordnare. Syftet med spontanaktivitet som erbjuds regelbundet och till viss del organiserat är ett ge bestående effekter på invånarnas aktivitetsnivå och samtidigt ge plats till invånare som idag inte deltar in i kommunens organiserade idrottsföreningar. Senior Sport School är en återkommande insats som skapar förutsättningar för seniora kommuninvånare att börja eller fortsätta vara fysiskt aktiva längre i livet. Syftet att skapa förutsättningar för ett hälsosamt åldrande, inspirera till en aktiv och

meningsfull fritid samt visa på möjligheterna till en aktiv roll inom idrotten hela livet. Under 2024 har tio deltagare varit med, jämfört med 12 deltagare 2022. Folkhälsoloppet har genomförts i samband med Grästorpskalaset. 2024 var det 189 startande vilket är det näst högsta deltagandet genom tiderna. Folkhälsoloppet uppmuntrar till fysisk aktivitet, bidrar till gemenskap och sammanhang och inspirerar och främjar hälsosamma levnadsvanor hos invånarna.

Tipspromenaden X-rundan är en digital tipspromenad vid Skubbetområdet med runt 200 deltagartillfällen under 2024. Detta kan jämföras med 226 deltagare 2022 och 300 deltagare 2023. X-rundan uppmuntrar till rörelse, spontan aktivitet och gemenskap samt bidrar till att våra arenor för motion och möten fortsätter att vara livfulla, uppdaterade och attraktiva för invånarna.

Övrigt folkhälsoarbete

Övriga folkhälsoinsatser som har genomförts under 2024:

- ANDT: Drogförebyggande arbete genom drogvaneundersökningar och informationsinsatser.
- Våldsförebyggande arbete: Orange week och kampanjen enough is enough har uppmärksammat våld i nära relationer och mäns våld mot kvinnor.
- HBTQI+ temadagar: IDAHOT och andra aktiviteter har spridit kunskap och främjat jämlik hälsa.
- Grästorpsveckan för psykisk hälsa: Fokus på kunskapshöjning och stigma-reducering med flera arrangemang.
- MHFA utbildningar: Två omgångar av utbildningen Första hjälpen till psykisk hälsa har genomförts.

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi samverkar för ekonomisk hållbarhet med ökad kvalitet i välfärdsutvecklingen	God ekonomisk hushållning	En verksamhet som bedrivs med god kvalitet och hög kostnadseffektivitet
Bedömning: grönt/målet anses uppfyllt		

Det som följs upp i det här målet handlar om området god ekonomisk hushållning. Om 2024 års arbete varit framgångsrikt mäts genom en bedömning av om verksamheten bedrivs med god kvalitet och hög kostnadseffektivitet.

Grästorps kommun har under 2024 genomfört en analys av verksamhetens effektivitet med grund i de nationella nyckeltalen Kolada. Den övergripande inledande bilden är att Grästorps kommun har en god kostnadseffektivitet samt god kvalitet jämfört med liknande kommuner.

Ett genomgripande omställningsarbete för att möta framtidens behov pågår. Fortsatt utveckling av intern och extern samverkan är nyckelfaktorer

Samverkan har utvecklats inom V6 under 2024 inom bland annat inköpsområdet med bildande av inköpscentral samt inköpssamordnarfunktioner. Andra exempel är gemensamt lönekontor. Arbete med fördjupad samverkan med Essunga kommun har också bedrivits enligt uppdrag från de två kommunstyrelserna.

Välfärdsutveckling – slutsats

Vi utbildar världsmedborgare som kan göra skillnad för sig själv och andra

Grästorps skolor har stärkt elevernas självständighet, delaktighet och trygghet genom lågaffektivt bemötande och resonemangsbaserade samtal. Digitala verktyg och PRAO har bidragit till en närmare koppling mellan skola och samhälle. Fortsatta insatser krävs för att förbättra elevinflytande, integrering av läroplanen i det dagliga arbetet samt tydliga rutiner för normer och värden.

Vi ger förutsättningar för ett gott och meningsfullt liv i alla åldrar

Kommunens insatser under 2024 har skapat goda förutsättningar för ökad livskvalitet och välbefinnande i alla åldrar. Social verksamhet har gjort framsteg inom hälsofrämjande och förebyggande arbete, och det finns en tydlig vilja att vidareutveckla insatserna. Socialtjänsten har ett gott rykte med många anställda med lång erfarenhet.

Vi skapar förutsättningar för social hållbarhet och främjar en god och jämlik folkhälsa i Grästorp

Folkhälsoarbetet under 2024 har utvecklats med insatser som bidrar till en god och jämlik hälsa i kommunen. Det finns behov av att integrera folkhälsoarbetet än mer i verksamheterna och säkerställa att insatsernas effekter följs upp.

Vi samverkar för ekonomisk hållbarhet med ökad kvalitet i välfärdsutvecklingen

Samverkan har utvecklats positivt, bland annat genom en inköpscentral och en gemensam löneenhet inom V6-samarbetet. Kvaliteten inom förskola, hemtjänst och ekonomiskt bistånd har varit hög och kostnadseffektiv.

Fortsatt utveckling 2025

Utbildning och delaktighet

Skolorna fortsätter stärka elevinflytande och trygghet genom norm- och värdegrundsarbete samt utvecklade elevråd. Fokus läggs på förbättrade övergångar mellan skolstadier, systematisk uppföljning av kunskapsresultat samt tätare samverkan med vårdnadshavare.

Social hållbarhet och folkhälsa

Folkhälsoarbetet ska bli mer behovsbaserat och långsiktigt, med bättre integration i kommunens verksamheter. Resultat och effekter ska följas upp kontinuerligt för att säkerställa effektiva insatser.

Ekonomisk hållbarhet och välfärd

Den långsiktiga verksamhetsplanen ligger till grund för fortsatt effektiviseringsarbete. Samverkan internt och externt utvecklas vidare, med särskilt fokus på kvalitet, effektivitet och robusthet i välfärdstjänster.

Grästorp fortsätter att bygga en hållbar framtid genom strategisk utveckling, samverkan och långsiktiga satsningar.

Perspektiv 3: attraktiv arbetsplats

Mål	Område	Verksamhetens mått
Vi samarbetar och vågar prova nya arbetssätt	Helhet och utveckling	Vi kompetensutvecklar medledare och tillsammans utvecklar vi verksamheten i ett helhetsperspektiv
Vi har ett gott värdskap och medledarskap	Värdskap och medledarskap	Medledare trivs på sitt arbete och känner tillit till varandra
Bedömning: grönt/målen anses uppfylla		

Det som följs upp i målen handlar om områdena helhet och utveckling samt värdskap och medledarskap. Om 2024 års arbete varit framgångsrikt mäts genom en bedömning av om kommunen kompetensutvecklar medledare som tillsammans utvecklar verksamheten i ett helhetsperspektiv samt om medledare trivs på sitt arbete och känner tillit till varandra.

2024 är första året för uppföljning och analys av nya mål, fokusområden, områden och verksamhetsmått inom perspektivet attraktiv arbetsplats som gäller för mandatperioden 2024–2027. 2024 års enkätresultat för visar på generellt höga resultat för både medledare och ledare inom fokusområde kompetensutveckling med målet ”Vi samarbetar och vågar prova nya arbetssätt” och fokusområde kompetensförsörjning med målet ”Vi har ett gott värdskap och medledarskap”. Analysen av medledarenkäten visar att värdskap samt samarbetet inom enheterna är särskilt framträdande styrkor. Även ledarenkäten visar att värdskapet är en styrka. Vidare är samarbetet inom ledningsgrupperna en styrka tillsammans med de kommunövergripande ledarforumen där alla ledare träffas regelbundet.

Behov av fortsatt utveckling som framkommer i medledarenkäten är ökat samarbete mellan verksamheter, hur man arbetar med förändringsarbete, att fortsätta hålla värdskapet levande, att utveckla medledarskap samt tillit mellan medledare och chef. Ledarenkäten visar också på behov av fortsatt utveckling av att utveckla medledarskap samt att fortsätta hålla värdskapet levande. Ledarenkäten visar även behov av fortsatt utveckling av samarbete mellan ledarna i kommunen samt av förändringsledning.

Attraktiv arbetsplats - slutsats

Vi samarbetar och vågar prova nya arbetssätt

Medledare upplever trivsel och tillit på arbetsplatsen. Samtidigt finns utvecklingsbehov inom samverkan mellan verksamheter, förändringsledning och fortsatt förankring av värdskap och medledarskap.

Vi har ett gott värdskap och medledarskap

Första året med uppföljning av målen inom attraktiv arbetsplats visar på generellt höga resultat i medledar- och ledarenkäterna. Styrkor som lyfts fram är ett starkt värdskap, gott samarbete inom enheter och ledningsgrupper samt regelbundna kommunövergripande ledarforum.

Målet bedöms som uppfyllt, då resultaten visar att kommunen aktivt kompetensutvecklar sina medledare och stärker samarbetet för att utveckla verksamheten ur ett helhetsperspektiv.

Fortsatt utveckling 2025

Stärkt samarbete och hållbart arbetsliv

Kommunen fortsätter att utveckla teamutveckling och samverkan över verksamhetsgränser för att skapa en långsiktigt hållbar arbetsmiljö.

Innovation och förändringsledning

Fokus läggs på att stärka förändringsledning och innovationsförmåga inom medledar- och ledarskap för att möta framtida utmaningar kopplade till demografi och ekonomi.

Systematisk utveckling

Från januari 2025 används ett arbetsmaterial med enkätresultat och dialogfrågor i enheternas APT. En utvecklingsplan för kompetensförsörjning och kompetensutveckling tas fram under första kvartalet 2025.

Kommunen arbetar strategiskt för att säkerställa en attraktiv och hållbar arbetsplats även i framtiden.

2.5.10 Uppföljning av finansiella mål

Finansiella mål

Resultatet för år 2024 uppgår till – 14 963 tkr vilket motsvarar – 3,6 procent av de samlade skatte- och bidragsintäkterna. Resultatnivån i förhållande till skatte- och bidragsintäkter medför att kommunen inte uppnår målet. För femårsperioden 2020–2024 uppgår resultatnivån i genomsnitt till 2,9 procent. Frånräknat jämförelsestörande poster är resultatet 2 071 tkr vilket ger ett genomsnittligt resultat på 4,0 procent och då är målet uppfyllt.

Finansiellt mål 1: Resultat över tid minst 3% av skatter, generella statsbidrag och utjämningsystemet

Resultatmål god ekonomisk hushållning	2024	2023	2022	2021	2020	Summa 5 år
Generella statsbidrag och utjämningsystemet	108 475	103 565	99 458	96 943	96 976	505 417
Skatteintäkter	311 354	306 677	292 009	279 047	265 699	1 454 786
Resultat	-14 963	12 006	15 320	16 721	27 125	56 209
Resultat exkl. jämförelsestörande poster	2 071	17 285	15 320	16 721	27 125	78 777
Resultat (%)	-3,6%	2,9%	3,9%	4,4%	7,5%	2,9%
Resultat exkl. jämförelsestörande poster (%)	0,5%	4,3%	3,9%	4,4%	7,5%	4,0%

Självfinansieringsgraden anger hur stor andel av investeringarna som finansieras med egna medel. Med egna medel avses årets resultat och avskrivningar. VA-investeringarna ska finansieras genom avgifter över tid och räknas således inte in i skattefinansierade investeringar. Investeringarna uppgick till 35 102 tkr netto varav 7 085 tkr var VA-investeringar. Sett över perioden 2012–2024 beräknas självfinansieringsgraden i skattefinansierad verksamhet uppgå till 77,2 %.

Anledningen till det höga avskrivningsbeloppet 2024 är nedskrivning av anläggningstillgång gällande VA-ledning för färskvatten, ett projekt som inte återupptas. Nedskrivningen är 14 134 tkr och avser bokförda kostnader t o m 2024-12-31 och belastar skattekollektivet.

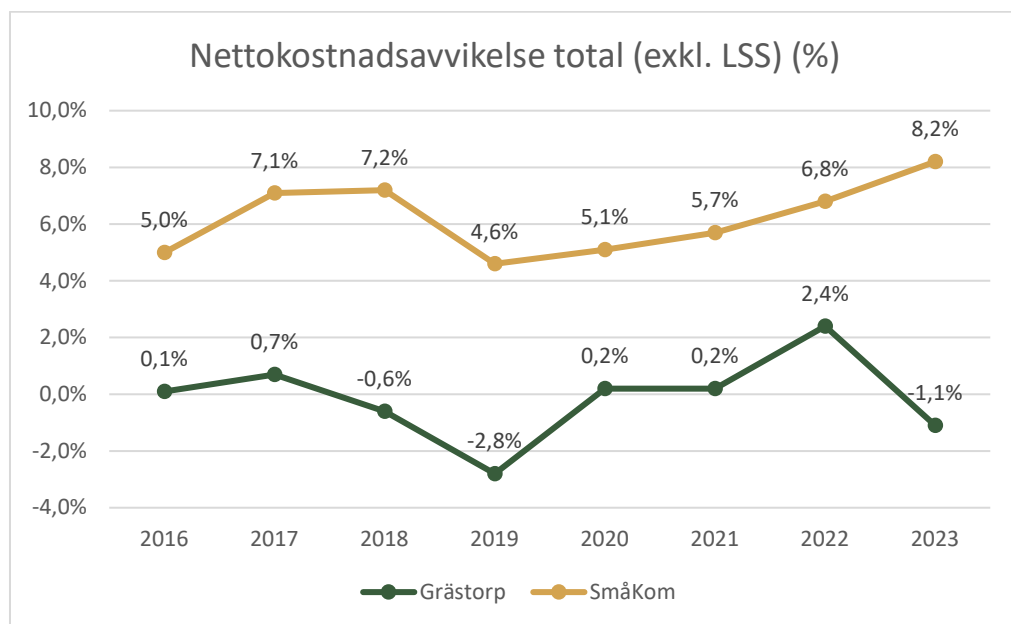
Finansiellt mål 2: Självfinansiering av investeringar, minst 70%

Självfinansiering av investeringar	2024	2023	2022	2021	2020	Summa 5 år
Investeringsvolym	35 102	78 979	69 000	38 192	78 635	299 908
Avgår investeringar avgiftsfinansierad verksamhet	-7 085	-18 631	-29 800	-10 264	-19 681	-85 461
Summa investeringsvolym exkl. avgiftsfinansierad verksamhet	28 017	60 348	39 200	27 928	58 954	214 447
Avskrivningar	36 557	21 455	20 538	15 441	15 439	109 430
Resultat	-14 963	12 006	15 320	16 721	27 125	56 209
Summa resultat och avskrivningar	21 594	33 461	35 858	32 162	42 564	165 639
Självfinansieringsgrad exklusive avgiftsfinansierad verksamhet (%)	77,1%	55,4%	91,5%	115,2%	72,2%	77,2%

2.5.11 Nettokostnadsavvikelse

De finansiella målen ger ramarna för långsiktig god ekonomisk hushållning. Huruvida verksamheten bedrivs effektivt ska också följas upp och analyseras. Nettokostnadsavvikelse ger en bild av vad Grästorps kommuns verksamhet kostar i relation till referenskostnad (förväntad kostnad) och i relation till andra kommuner.

Källa: Kolada

Diagrammen ovan visar nettokostnadsavvikelse exklusive LSS (lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade) för Grästorps kommun samt samtliga medlemskommuner i SmåKom.

Nettokostnadsavvikelsen är skillnaden mellan kommunens faktiska kostnader och referenskostnader för olika verksamheter. Referenskostnaden bygger på kostnadsutjämningen och indikerar vad respektive verksamhet förväntas ha för nettokostnad med en genomsnittlig ambitionsnivå och effektivitet. Den tar även hänsyn till strukturella förutsättningar och demografi.

Nettokostnadsavvikelsen beräknas för förskola inklusive öppen förskola, grundskola och fritidshem inklusive öppen fritidsverksamhet, gymnasieskola, individ-och familjeomsorg, äldreomsorg samt LSS.

Grästorps kommun hade för 2023 en nettokostnad (exklusive LSS) på -1,1 procent under referenskostnader, det vill säga att Grästorp hade 2 805 tkr lägre kostnader än förväntat.

Flera verksamheter visade en nettokostnadsavvikelse som var lägre än referenskostnaderna. Enbart fritidshem, fritidsverksamhet visade större avvikelse. För fritidshem beror det på att personalkostnader inte har fördelats och det bidrar till lägre kostnad inom grundskola.

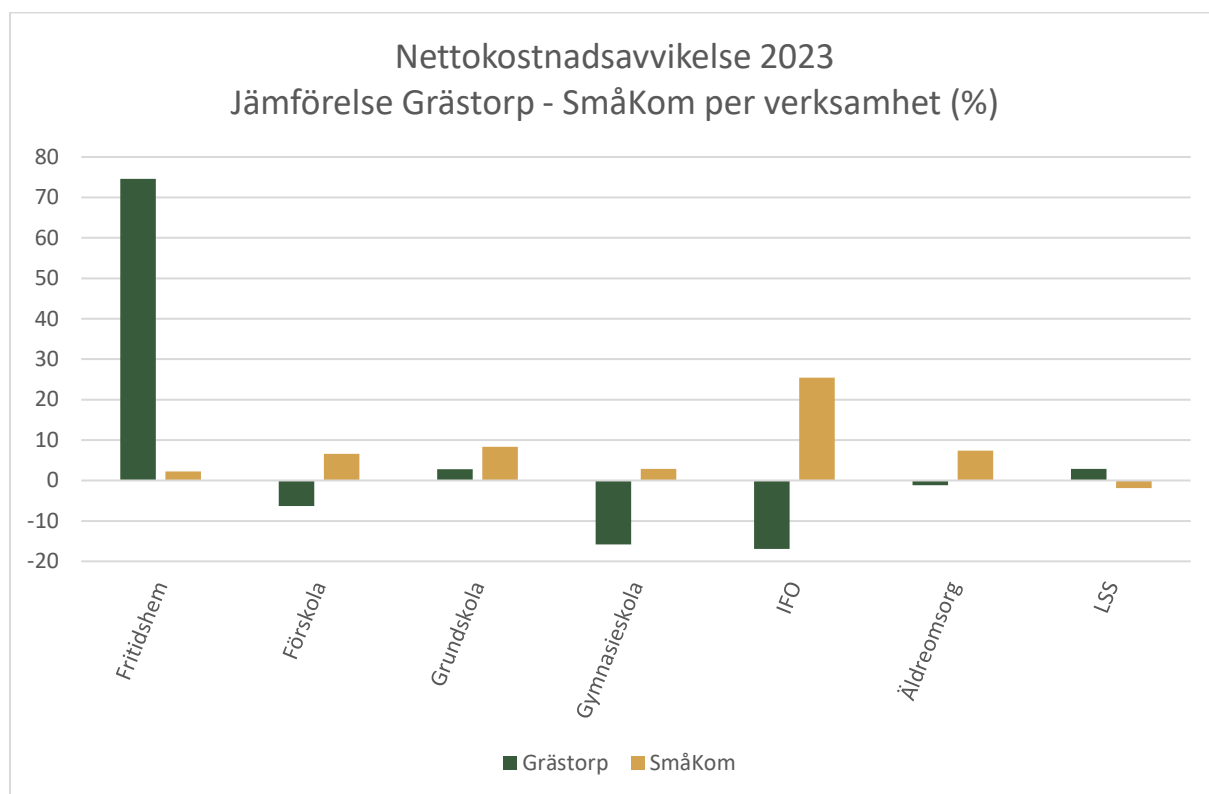

Gymnasieskolans nettokostnadsavvikelse är också betydligt lägre än referenskostnaden och det beror på att kommunen köper platser i gymnasiet från andra kommuner, det vill säga, kommunen

Inom social verksamhet är det främst nettokostnaderna gällande individ-och familjeomsorg som varit betydligt lägre än referenskostnader sedan 2019.

När det gäller LSS, visade kommunen en nettokostnadsavvikelse med 2,9 procent högre än referenskostnaden, vilket innebär 1 333 tkr högre än förväntat.

I jämförelse med medlemskommunerna i SmåKom ligger Grästorps kommun 9,3 procentenheter lägre i nettokostnadsavvikelse exklusive LSS.

Källa: Kolada

Grästorp har högre nettokostnader än SmåKom i kategorierna Fritidshem och LSS. Avvikelsen på fritidshem beror till del på att personalkostnader inte har fördelats vid rapportering. Eftersom referenskostnaden för fritidshemsverksamheten är liten, får felaktig rapportering en stor påverkan procentuellt men inte beloppsmässigt. Rapporterad kostnad påverkar också att grundskolans kostnad blir något lägre.

Nettokostnadsavvikelser inom LSS kan vara särskilt påtagliga för mindre kommuner. Avvikelsen kan bero på flera faktorer såsom individuella behov och volymer bland annat, vilket leder till en komplex kostnadsfördelning vid rapporteringen. Det skapar svårigheter när det kommer till att jämföra och analysera kostnaderna.

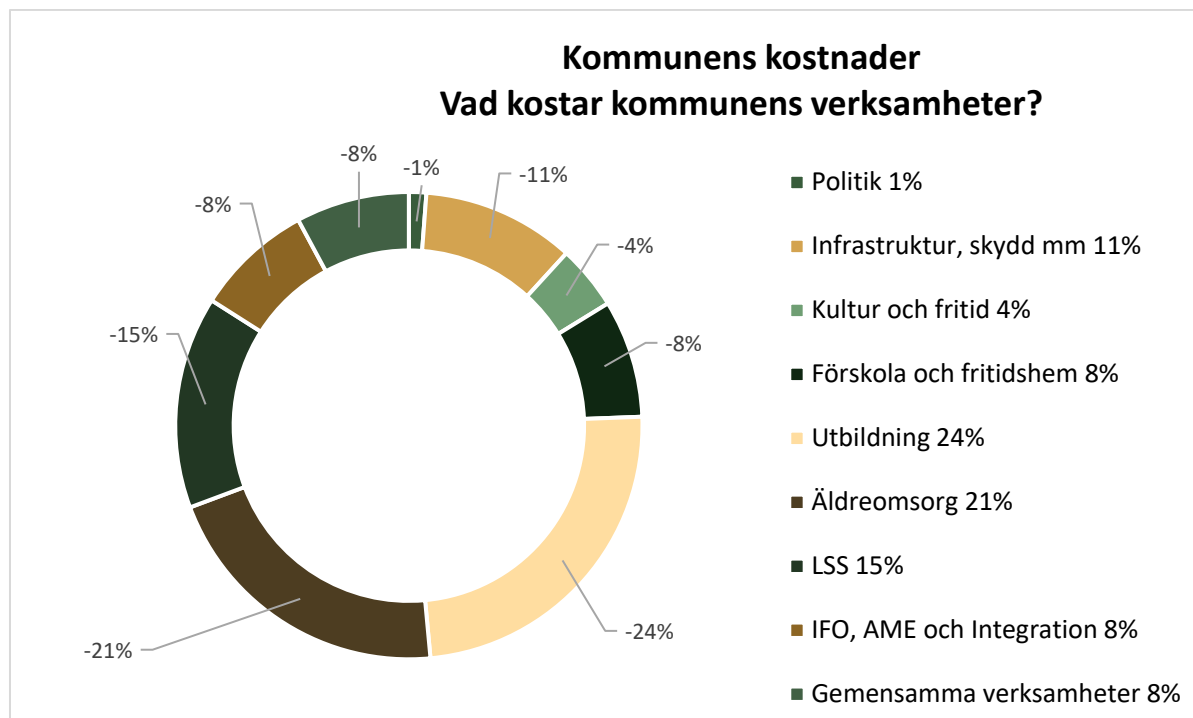
De största avvikelserna finns i kategorierna individ- och familjeomsorg (IFO) och gymnasieskola som är lägre än referenskostnaden och lägre än SmåKom-kommunerna.

Kommunen har ingen egen gymnasieskola vilket innebär lägre driftkostnader samt bidrar till stordriftsfördelar till gymnasieskolorna i närheten, det vill säga att kostnaden per elev minskar när antalet elever ökar.

När det gäller avvikelse inom individ-och familjeomsorg är kostnader för barn och ungdomsvård, kostnader för missbruksvård/vuxenvård och ekonomiskt bistånd som redovisas. Grästorp ligger stabilt lägre än SmåKom inom samtliga områden.

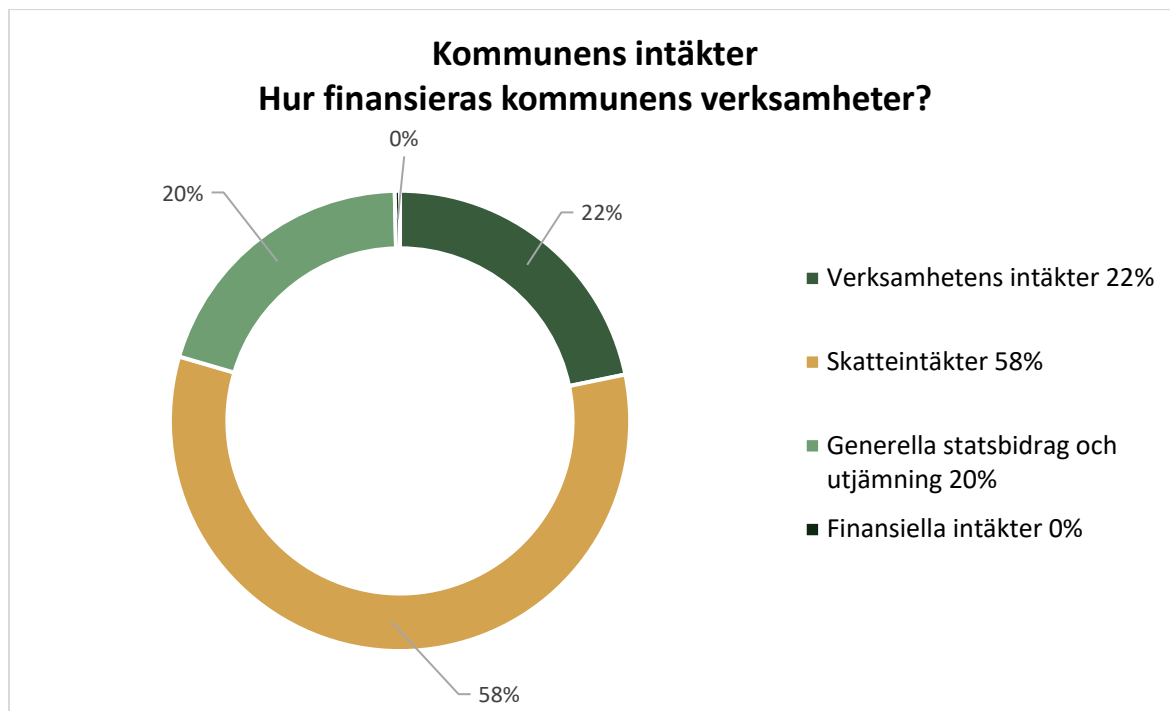
2.5.12 Kommunens intäkter och kostnader 2024

Kommunens intäkter kommer främst från skatter och generella statsbidrag. Dessa intäkter används för att finansiera en rad olika verksamheter som är viktiga för invånarna.

Större delen av kommunens kostnader går till utbildning och äldreomsorg. Utbildning innefattar allt från förskola till gymnasium, och inkluderar även vuxenutbildning och särskilda stödinsatser för elever med särskilda behov. Äldreomsorgen innefattar både hemtjänst och särskilda boenden, där kommunen erbjuder vård och omsorg för äldre invånare.

Utöver dessa verksamheter avser resterande kostnader andra viktiga områden såsom LSS, socialt stöd, kultur och fritid, infrastruktur, skydd, vägar, administration inklusive IT med mera.

Ungefär tre fjärdedelar av kommunens intäkter kommer från skatteintäkter och generella statsbidrag. En fjärdedel kommer från verksamheternas egna intäkter. Verksamhetens intäkter avser bland annat taxor och avgifter, ersättningar, hyror och arrenden.

2.6 Balanskravsresultat

2.6.1 Balanskravet

Balanskravet är en del av kommunallagen och innebär i korthet att en kommuns intäkter alltid ska överstiga dess kostnader. Kravet utgör en undre gräns för resultatet. Huvudregeln är att ett negativt resultat ska återställas med positiva resultat inom tre år efter att fullmäktige fastställt en plan för detta. Undantag kan medges för synnerliga skäl, vilka då tydligt ska anges i förvaltningsberättelsen, där även en avstämning av balanskravsresultatet ska presenteras.

2.6.2 Resultatutjämningsreserv

Kommunallagen ger möjlighet att under vissa förutsättningar reservera delar av ett positivt resultat i en resultatutjämningsreserv (RUR). Denna reserv kan sedan användas för att utjämna intäkter över en konjunkturcykel, under förutsättning att årets resultat efter balanskravsjusteringar är negativt. RUR är frivillig att tillämpa. De kommuner och regioner som gör det måste besluta om hur reserven ska hanteras. Hur de reserverade medlen kan disponeras till/från RUR framgår av de riktlinjer för god ekonomisk hushållning som fullmäktige fastställt. 2023 års bokslut var sista gången det är möjligt att göra en reservering till resultatutjämningsreserv (RUR). Genom ändrad lagstiftning ersätts RUR 2024 med ett nytt regelverk för resultatreserv (RER) med liknande syfte, dock med något flexiblare villkor för disponering av medel ur reserven.

Möjligheten att när villkoren är uppfyllda disponera medel ur befintlig RUR kvarstår dock under en övergångsperiod fram till och med utgången av år 2033.

I bokslut 2023 reserverades 2 500 tkr av resultatet till RUR. Därmed uppgick RUR till 16 000 tkr vilket är det högsta totala beloppet enligt riktlinjerna.

Kommunfullmäktiges riktlinjer anger att det årliga underliggande skatteunderlaget för riket ska jämföras med den genomsnittliga utvecklingen de senaste tio åren. Reserven får användas om det årliga värdet väntas understiga det tioåriga genomsnittet. SKR prognos visar att så är fallet för 2024.

I balanskravsutredningen nedan används därför reserven för att reglera det negativa resultatet.

Belopp i tkr	2024	2023	2022
Årets resultat enligt resultaträkningen	-14 963	12 006	15 320
Justering av samtliga realisationsvinster	-1 186		
Justering av realisationsvinster enligt undantagsmöjlighet			
Justering för realisationsförlust enligt undantagsmöjlighet			
Orealiserade förluster i värdepapper			
Justering för återföring av orealiserade förluster i värdepapper			
Årets resultat efter balanskravsjusteringar	-16 149	12 006	15 320
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv		-2 500	
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	16 000		
Balanskravsresultat	-149	9 506	15 320

Det återstående negativa resultatet, - 149 tkr, planeras att återställas under de kommande tre åren inom beslutad budget och verksamhetsplan.

2.7 Väsentliga personalförhållanden

Grästorps kommun hade under 2024 472 tillsvidareanställda och 74 visstidsanställda, vilket ger en total på 546 anställda.

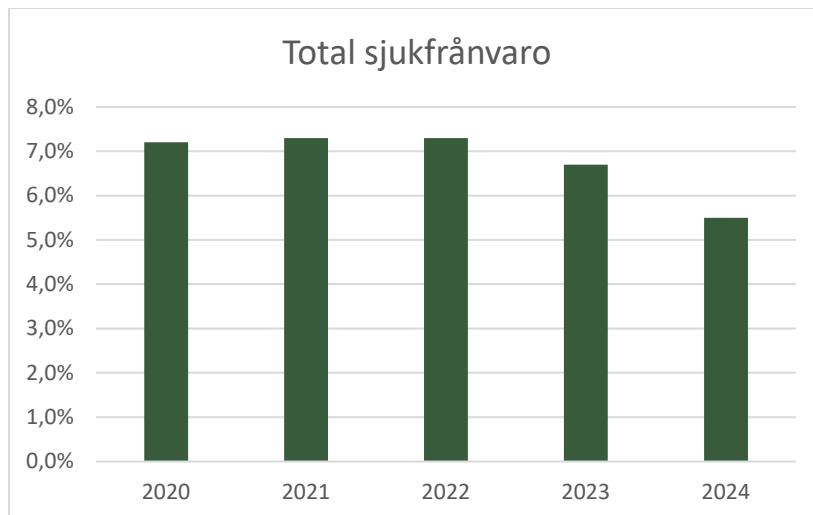
År	Tillsvidareanställda	Visstidsanställda	Totalt
2020	473	105	578
2021	485	93	578
2022	475	72	547
2023	474	86	550
2024	472	74	546

Antal kvinnor och män som arbetar i Grästorps kommun:

	2020	2021	2022	2023	2024
Kvinnor	85%	83%	82%	80%	79%
Män	15%	17%	18%	20%	21%

2.7.1 Sjukfrånvaro

Att minska sjukfrånvaron är en viktig faktor när det kommer till utmaningen med kompetensförsörjningen. Att minska sjukfrånvaron bidrar till att öka kontinuitet i verksamheterna samt att kostnader i samband med sjukfrånvaro minskar. En bidragande faktor till att sjukfrånvaron har fortsatt minska i kommunen är det fokuserade arbetet på att sänka sjuktalen inom social verksamhet.

Sjukfrånvaron redovisas som antalet sjukfrånvarotimmar i förhållande till ordinarie arbetad tid.

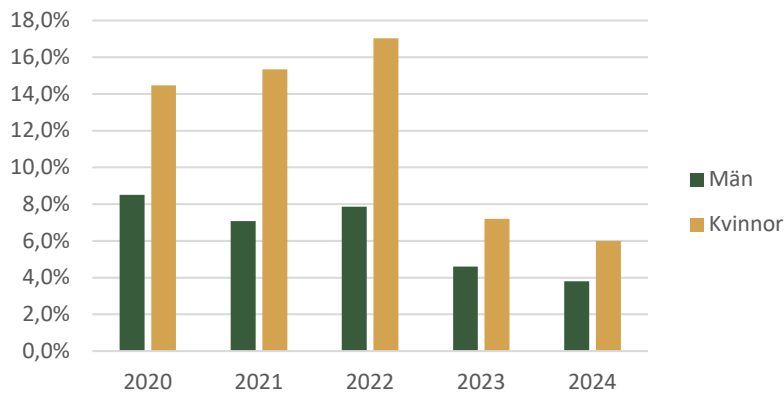

Sjukfrånvarotid fördelad på åldersgrupper

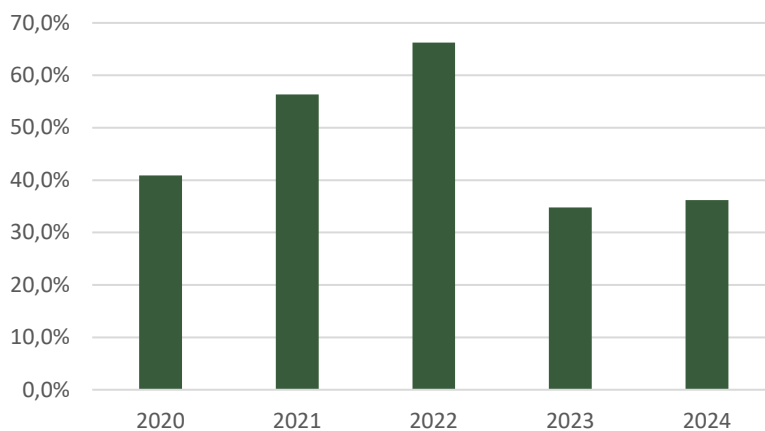
Den totala sjukfrånvaron har minskat under året och har kommit ner till de nivåer som var innan coronapandemin. Sjukfrånvaron för åldersgruppen 29 år eller yngre har ökat under året, medan de andra åldersgrupperna: 30–49 år samt 50 år och äldre minskar.

Sjukfrånvarotid

Både sjukfrånvarotiden för kvinnor och män har minskat under året.

Långtidssjukfrånvaro (60 dagar eller mer)

Långtidssjukfrånvaron (60 dagar eller mer) ligger kvar på samma nivå som föregående år med en ytterst liten ökning.

2.8 Förväntad utveckling

Kommunens ekonomi och verksamhet påverkas ständigt av förändringar i omvärlden. Exempel på förutsättningar som på olika sätt påverkar kommunens utveckling är den demografiska utvecklingen, det internationella ekonomiska läget, näringslivets och arbetsmarknadens utveckling, politiska beslut av riksdag och regering, utvecklingen i närområdet samt världsläget vad gäller säkerhet och klimatpåverkan.

SKR:s sammantagna bedömning är att Sverige är inne i en lågkonjunktur som bottnade 2024. Kommunsektorn drabbas genom en låg ökning av skatteunderlaget år 2024. Dessutom urholkas köpkraften varaktigt av den högre prisnivån. Den reala köpkraften faller 2023–2024. Svensk ekonomi har påbörjat en återhämtning från lågkonjunkturen och återhämtningen kommer att bli allt mer påtaglig 2025 och 2026. Det visar SKR:s senaste ekonomiska prognos. SKR gör bedömningen att återhämtningen från lågkonjunkturen kommer att ta fart under 2025, och framför allt under 2026. Det samhällsekonomiska läget påverkar även Grästorp.

Kommunfullmäktiges beslut från 2024 om nya finansiella mål kommer gagna framtida generationer och skapa goda förutsättningar för att möta de utmaningar kommunkoncernen står inför. Syftet är att uppnå en ökad sammanhållen finansiell styrning och att utveckla det långsiktiga perspektivet ytterligare. För att åstadkomma det är de finansiella målen sammanlänkade och formulerade för en längre period, minst 10 år. I verksamhetsplanen ingår en 1-årig resultatbudget samt en 4-årig ekonomisk plan tillsammans med en 3-årig investeringsbudget och en 8-årig investeringsplan.

För att uppnå en långsiktig resultatnivå i enlighet med god ekonomisk hushållning bedrivs ett långsiktigt omställnings- och utvecklingsarbete med innovation, effektiviseringar och anpassning till förändrade volymer. Att väga av hur mycket verksamhet och kostnader det finns utrymme för på kort och lång sikt är nödvändigt för en långsiktigt hög kvalitet och god ekonomisk hushållning.

De långsiktiga behoven av välfärdstjänster både ökar och minskar på samma gång när barnafödandet minskar, antalet invånare över 80 år blir fler samtidigt som utmaningen med att hitta arbetskraft ökar. Omställning handlar om att anpassa och dimensionera både lokaler och personal utifrån förändrade behov samt om att hitta nya arbetssätt och organisering som skapar värde, resultat och effekter på både kvalitet och ekonomi.

Kommunens verksamhetsutveckling genom digitalisering med fokus på att effektivisering, tillgänglighet, förstärkning och automatisering av arbetsuppgifter och processer utvecklas är ett prioriterat område inom ramen för omställningsarbetet, detta för att uppnå god ekonomisk hushållning samt möta utmaningarna i kompetensförsörjningen utifrån befolkningsutvecklingen.

Att utveckla nya arbetssätt i verksamheten är en förutsättning för att klara kompetensförsörjningsutmaningen. SKR:s nationella kraftsamling av det kommungemensamma handslaget för välfärdsutveckling genom digitalisering har identifierat fyra initiativ inom områden som socialtjänst, skola, grundläggande infrastrukturella förutsättningar och

kompetensförsörjning. Genom att ansluta sig till satsningen ges kommunen stöd för genomförandet av verksamhetsutveckling genom digitalisering.

Det är angeläget att omställningen planeras, beslutas och genomförs långsiktigt genom genomarbetade utredningar och underlag så att kvaliteten i tjänsterna bibehålls eller ökar inom både samhälls- och välfärdsutveckling.

För att nå målet att bli 6500 invånare år 2045 fortsätter utvecklingen av bostadsbyggande och utveckling av boendeformer, centrumutveckling och företagande, marknadsföring och kommunikation tillsammans med fortsatt utveckling inom kultur och fritidsområdet.

Civil beredskap handlar om att kommunen enligt lag ska minska sårbarheten i sin verksamhet och ha en god förmåga att hantera krissituationer i fred. Kommunen ska därigenom också uppnå en grundläggande förmåga till civilt försvar. Genom planering och förberedelse inför höjd beredskap är syftet att stärka förmågan och öka takten i utvecklingen av det civila försvaret vid krig.

3 Driftredovisning

3.1 Upplysningar om driftredovisningens uppbyggnad

Driftredovisningen visar hur utfall förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten. Den visar vilka kostnader och intäkter som kommunen har fördelat per verksamhet.

3.1.1 Driftbudget

Nettoanslag fastställs av kommunfullmäktige för varje nämnd. Med utgångspunkt i kommunfullmäktiges beslutade budget och verksamhetsplan fördelar nämnderna resurserna inom de olika verksamheter till en detaljbudget.

Det beslutade anslaget ska täcka de kostnader som återstår när intäkter i form av taxor, avgifter och bidrag inte täcker verksamhetens kostnader fullt ut. För mer information om budgetprocess se avsnitt "2.5.3 budgetprocess".

3.1.2 Bolag och Förbund

Delar av kommunens verksamheter bedrivs som förbund eller bolag. Den löpande verksamheten i kommunens bolag finansieras med deras egna försäljningsintäkter samt i vissa situationer med koncernbidrag och aktieägartillskott. Förbunden finansieras dels med egna försäljningsmedel, dels via bidrag från medlemskommunerna.

3.1.3 Upplysning om tillämpade internredovisningsprinciper

Driftredovisningens intäkter och kostnader ska spegla respektive nämnds ekonomiska relation till sin omvärld. Skillnaden mellan resultaträkningens intäkter och kostnader, som bara innehåller kommunexterna poster, är att driftredovisningen innehåller även kommuninterna poster så som köp och försäljning mellan verksamheter. Gemensamma kostnader som

fördelas mellan kommunens olika verksamheter är framför allt personalkostnader som arbetar centralt och vissa lokalkostnader bland annat. Gemensamma kostnader som fördelas med schabloner är främst IT-kostnader.

3.2 Driftredovisning, organisatorisk indelning

Nämndverksamhet	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad			
Tkr	2024	2023	2024	2023	2024	2023	Netto-budget 2024	Avvikelse budget – utfall
Ledningsstöd	4 827	11 108	-51 609	-67 107	-46 782	-55 999	-44 773	-2 009
Samhällsbyggnads-verksamhet	78 972	65 883	-143 660	-110 150	-64 688	-44 267	-64 237	-451
Vatten och Avlopp (affärsdrivande)	14 752	12 034	-14 752	-12 035	0	0	0	0
Bildningsverksamhet	17 033	15 530	-155 255	-145 622	-138 221	-130 092	-134 353	-3 868
Social verksamhet *	60 835	60 746	-210 824	-204 886	-149 989	-144 140	-149 989	0
Miljö och byggnämnd	763	402	-1 565	-1 456	-802	-1 054	-1 251	449
Summa nämndverksamhet	177 181	165 704	-577 664	-541 256	-400 483	-375 552	-394 604	-5 879
Pensionskostnader	0	0	-18 691	-14 875	-18 691	-14 875	-22 856	4 165
Finansiell reserv, övriga poster	2 580	399	-18 911	-10 108	-16 331	-9 709	-1 222	-15 109
Kapitalkostnader (internränta och avskrivningar)	0	0	33 823	27 917	33 823	27 917	35 811	-1 988
Avskrivningar	0	0	0	0	-22 423	-21 455	-23 464	1 041
Summa finansförvaltning	2 580	399	-3 779	2 934	-23 622	-18 122	-11 731	-11 891
<i>Justeras: Poster som ej är hänförliga till verksamhetens intäkter och kostnader enl. resultaträkningen</i>	<i>-62 411</i>	<i>-50 951</i>	<i>75 459</i>	<i>56 488</i>	<i>13 048</i>	<i>5 537</i>	<i>0</i>	<i>13 048</i>
Verksamhetens intäkter och kostnader enligt resultaträkningen	117 350	115 152	-505 984	-481 834	-411 056	-388 137	-406 335	-4 722
Finansiering av driftverksamheten								
Skatteintäkter	311 354	306 677	0	0	311 354	306 677	311 861	-507
Generella statsbidrag och utjämning	108 475	103 565	0	0	108 475	103 565	102 774	5 700
Finansiella poster	1 975	1 544	-8 677	-6 105	-6 700	-4 560	-7 300	600

Nämndverksamhet	Intäkter		Kostnader		Nettokostnad			
Tkr	2024	2023	2024	2023	2024	2023	Netto- budget 2024	Avvikelse budget – utfall
Resultat efter finansiering av driftverksamheten	539 154	526 936	-514 661	-487 939	2 071	17 543	1 000	1 071
Jämförelsestörande poster	0	0	-17 034	-5 537	-17 034	-5 537	0	-17 034
Resultat	593 592	577 888	-608 557	-565 883	-14 963	12 006	1 000	-15 963

* Prestationsbaserade statsbidrag har enligt regelverket redovisats som generella. Då dessa bidrag används till specifika ändamål, har dessa fördelats till social verksamheten enligt samma princip som för riktade statsbidrag.

Budgetjusteringar har gjorts under året mellan finansförvaltningen och kommunstyrelsens verksamheter. Dessa justeringar avser bland annat lönerrevision och interna justeringar mellan verksamheterna. Avskrivningskostnader budgeteras som återlagda kapitalkostnader, men hanteras inte på detta sätt i ekonomisystemet.

Sammanfattningsvis har Grästorps kommun ett negativt resultat med 14 963 tkr för 2024 som främst beror på nedskrivning av anläggningstillgång gällande VA-ledning samt driftbidrag till Trygga Hem för att finansiera del av realisationsförlust. Resultatet exklusive jämförelsestörande poster uppgår till 2 071 tkr.

Ledningsstöd

Ledningsstöds resultat för 2024 är ett underskott med 2 009 tkr. De största avvikelser inom ledningsstöd avser kostnader för Räddningstjänsten och krishantering som står för 510 tkr. Även kostnader för revision har varit högre under 2024 och det beror på ändring av uppdrag på nationell nivå, justering för detta sker i budget för kommande år.

Andra anledningar till underskottet är engångs kostnadsposter inom den gemensamma administration och politiska organisation. Sammantaget är personalkostnader exkl. engångsposter lägre än budgeterat, dock täcker detta högre kostnader för inköp av konsulttjänster.

Samhällsbyggnadsverksamhet

Resultat för Samhällsbyggnadsverksamhet är ett underskott med 451 tkr och består av både positiva och negativa utfall ifrån de olika enheterna.

Samhällsbyggnadsenheten gör ett underskott gentemot budget med 283 tkr. Underskottet består i huvudsak av ökade kostnader IT-drift samt ökade kostnader för anropstyrd trafik.

Måltidsenheten resultat är positivt med 1 236 tkr gentemot budget. Detta beror främst på att personalfrånvaro inte har ersatts fullt ut som en del av de effektiviseringsåtgärder gällande bemanning, vilket börjar ge resultat. Dessutom har det varit lägre prisjusteringar hos grossist i år än prognosticerat.

Tekniska enhetens visar ett negativt resultat med 386 tkr. Kostnaderna var inledningsvis av högre för snöröjning på grund av sent snöfall. Även något högre personalkostnader påverkar resultatet negativt.

Fastighetsenheten har också ett negativt resultat om 1 588 tkr, detta förklaras av kostnader för vattenskada i omklädningsrum i bollhallen samt översvämning på Nya Centralskolan. Även inom fastighet har personalkostnader varit något högre än budgeterat.

För *Kultur & Fritidsverksamheten* är resultatet positivt 399 tkr och förklaras av att personalkostnaderna varit lägre och kostnader för mindre inköp varit lägre än beräknat. Inköp av förbrukningsmaterial gällande Lunnevidet kan variera mycket från år till år beroende på när material köps in under året.

Näringslivsenheten visar ett positivt resultat om 171 tkr gentemot budget vilket beror på minskade personalkostnader.

Resultatet för **vatten och avlopp** särredovisas för att lämna information till abonnentkollektivet att avgifterna för verksamheten är riktiga ur lagens definition samt att redovisningen även kan utgöra ett beslutsunderlag för prissättning. Resultatet inom Vatten och Avlopp påverkades negativt av ett större ledningsbrott under Södergatan samt felaktiga debitering av köp av dricksvatten för föregående år som reglerats under 2024. Resultatet för 2024 har i sin helhet behandlats som en fordran till abonnentkollektivet inom VA-verksamheten. Årets resultat för 2024 är 0 tkr. För mer information se: ”Redovisning VA-verksamhet verksamhetsåret 2024”.

Bildningsverksamhet

Bildningsverksamhetens resultat är ett underskott med 3 868 tkr.

Förskola inklusive pedagogisk omsorg och fritidshem visar ett överskott med 60 tkr. Kostnader för köp av verksamhet inom förskola har varit högre än budgeterad även under 2024, det kompenseras av bland annat återsökning av moms.

Resultatet för *Grundskola inklusive förskoleklass och anpassad grundskola* är ett underskott med 2 194 tkr. Efter en tillsyn från Skolinspektionen sattes extra resurser in, bland annat på elevhälsan, vilket genererat ökade kostnader. Inom anpassad grundskola har kostnaden för skolskjuts ökat för att tillse det behov som finns.

För *Gymnasieskolan inklusive anpassad gymnasieskola* är resultatet ett underskott på 1 664 tkr. Antalet elever var högre på hösten än under vårterminen och en förändring av val till programkan ses till dyrare utbildningar. Dessutom har beslut om extraordinära stödinsatser tillkommit i större utsträckning än föregående år. Inom den anpassade gymnasieskola har också behovet av skolskjuts tillgodosetts utifrån elevens val av studieort.

Den kommunala *vuxenutbildningen* köps utifrån avtal från Lidköpings kommun och kostnaden har ökat på grund av högre löneuppräknings och inflationskompensation, vilket ger ett underskott med 70 tkr.

Social verksamhet

Social verksamhets resultat för 2024 är i balans med budgeten.

Äldreomsorgen visar ett negativt resultat med 3 363 tkr. Hemtjänsten står för 1 635 tkr av avvikelserna som följd av fler beviljade timmar samt högre personalkostnader. Kommunens Särskilda boendens resultat är också ett underskott på 1 258 tkr där främsta orsaken är ökad vårdtyngd. Även kostnaderna för korttidsboendet har varit högre än budgeterat och visar ett underskott med 470 tkr. Det negativa resultatet är också kopplat till "heltid som norm" och nya schemaregler inom hela äldreomsorgen.

Inom *omsorgen för personer med funktionsnedsättning* är resultatet ett överskott med 200 tkr som avser lägre personalkostnader inom servicebostaden.

För *Individ-och familjeomsorg* är resultatet ett underskott på 235 tkr som beror på högre kostnader för ekonomiskt bistånd. Något fler ärenden samt högre riksnorm än planerat är orsaken.

Integration och arbetsmarknadsenheten visar ett överskott på 2 640 tkr. Färre deltagare hos arbetsmarknadsenheten och mindre kostnader gällande integration är orsaken. Schablonersättningarna från Migrationsverket har varit högre än kostnaderna för integration.

Social verksamheten har tagit del av flera riktade statsbidrag under året, vilket har använts för riktade insatser. Social verksamhet har också tagit del av två särskilda generella bidrag, de så kallade prestationsbaserade statsbidrag på ett sammanlagt belopp på 5 005 tkr. Bidragen avser ersättningar till kommuner som "ha minskat användningen av timanställda" och ett för en "bra bemanning av sjuksköterskor på särskilda boenden". Detta har medfört att de *övergripande verksamheterna* visar ett överskott med 758 tkr. Alla medel från bidragen har inte förbrukats under året och 1 856 tkr periodiserades till år 2025.

Miljö- och byggnadsnämnd

Resultat för Miljö-och byggnadsnämnden är ett överskott med 449 tkr. Resultatet beror främst på högre intäkter för bygglov. Antalet bygglovsärende var högre än tidigare år samt enstaka större ärende med som medfört högre intäkter. Även något lägre personalkostnader bidrar till överskottet.

Finansförvaltning

Inom finansförvaltning redovisas ett flertal centrala poster såsom pensioner, internränta och realisationsvinster bland annat. Resultat för finansförvaltningen är ett underskott med 11 891 tkr. Som främst beror på nedskrivningen av anläggningstillgång men också lägre kostnader för pensioner än budgeterat.

De totala pensionskostnaderna uppgick till 18 691 tkr och innebär en ökning jämfört mot föregående år med cirka 3 800 tkr.

Kostnaden med 2 900 tkr gällande driftbidrag till Trygga Hem för att finansiera del av den realisationsförlust från försäljningen av fastigheten Snipan 1 samt nedskrivningen av VA-

ledningen med 14 134 tkr hanterades inom finansförvaltningen och redovisas som jämförelsestörande poster.

Försäljning av anläggningstillgångar har medfört en positiv avvikelse mot budgeten med 1 186 tkr där större del av intäkten avser fastigheten Lärkfalken 9. Även återsökning av moms för tidigare år har påverkat resultatet positivt med cirka 960 tkr.

De samlade **intäkterna från skatter och generella statsbidrag** uppgick till 419 829 tkr (inklusive prestationsbaserade generella bidrag som hanterades inom socialverksamheten), vilket är 1 207 tkr högre än budgeterad och 5 600 tkr högre än föregående år. Här ingår skatt, utjämning och generella statsbidrag exklusive de prestationsbaserade bidrag som ingår i social verksamhets redovisning. Generella statsbidrag och utjämning har en positiv avvikelse mot budget. Skatteintäkter består av inkomstskatt som betalas av kommunens invånare.

När det gäller de *finansiella intäkter och kostnader*, är nettoutfallet -6 701 tkr, vilket ger en positiv avvikelse mot budget med 599 tkr. Avvikelsen utgörs främst av intäkter i form av sparränta. När det gäller räntekostnader är dessa högre än budgeterade som följd av ökningen i låneskulden.

Soliditeten visar hur stor andel av koncernens tillgångar som är finansierade med eget kapital. För kommunkoncernen är soliditeten 37 procent, jämfört med 43 procent i bokslutet 2023. För kommunen är soliditeten 37, procent, jämfört med 42 procent i bokslutet 2023. Minskningen beror främst på det negativa resultatet till följd av nedskrivningen anläggningstillgång gällande VA-ledning för reservvatten, ett projekt som inte återupptas. Nedskrivningen är 14 134 tkr och avser bokförda kostnader t o m 2024-12-31. Minskningen beror också på upptagande av lån inför vidareutlåning till Grästorps fastigheter AB i början på 2025 samt en långsammare investeringstakt än planerat vilket gav en förhöjd likviditet per 31 december.

Låneskulden är per 31 december 298 mnkr, att jämföra med 244 mnkr i bokslutet 2023. Låneskulden omfattar koncernen. Grästorps Fastigheter AB:s lån ingår med 15 mnkr per 31 december.

4 Investeringsredovisning

4.1 Upplysning om investeringsredovisningens uppbyggnad

Investeringsredovisningen visar hur utfall förhåller sig till den budget som fastställts per område. Den visar vilka utgifter som kommunen hade under året.

4.1.1 Investeringsbudget

Kommunstyrelsen bereder och föreslår kommunfullmäktige investeringsbudget för den kommunala organisationen. Kommunstyrelsen prioriterar förslag till investeringar över åren.

Investeringsbudgeten är flerårig där första året utgör budgetåret. Resultatöverföringar av investeringsmedel görs till kommande år, efter beslut av kommunfullmäktige, för projekt som inte är helt färdigställda eller påbörjade.

4.1.2 Upplysning om tillämpade internredovisningsprinciper

Investeringsredovisningens utgifter och investeringsinkomster ska medföra en förändring i anläggningstillgångar. Den avser anskaffning och försäljning av materiella och finansiella anläggningstillgångar. Med materiella anläggningstillgångar menas fastigheter och inventarier, med syfte att ägas stadigvarande. Finansiella anläggningstillgångar är ägande genom aktier och andelar.

Investeringsprojekt identifieras med en särskild projektkod (4000–4999) och aktiveras som anläggningstillgång vid färdigställandet. För pågående projekt görs löpande genomgång av beräknad tidpunkt för aktivering. Investeringsprojekten särredovisas också för att kunna hantera kompensation för förändringen av kapitalkostnader.

Investeringsutgifter består av kommunexterna utgifter, utgifter för egen personals timkostnader och interna maskinkostnader. Dessa interna kostnader fördelas utifrån en schablon.

4.2 Sammanställning av årets investeringar

Projekt (tkr)	Utfall 2024	Budget helår	Avvikelse budget – Utfall
Samhällsbyggnadsverksamhet	34 721	59 500	24 779
Bildningsverksamhet	213	200	-13
Social verksamhet	168	400	232
Kommunövergripande	0	1 500	1 500
Kommunens investeringar	35 102	61 600	26 498

Investeringsbudgeten för 2024 uppgick till 61 600 tkr och utfallet blev 35 102 tkr. Det innebär en nyttjandegrad av tilldelad investeringsbudget på 57 procent.

Den låga nyttjandegraden grundar sig framför allt på uppskjutna eller avbrutna projekt, där två takbyten fick skjutas upp av upphandlingsskäl och där ett planerat skyfallstråk avbröts då planeringsarbetet visade att det inte skulle ha önskad effekt. Dessa beskrivs närmare nedan.

Investeringsredovisning (tkr)		Totalutgift		Varav: årets investeringar		
Färdigställda och avslutade investeringar	Ack. Utfall	Projektets budget	Avvikelse	Utfall	Budget	Avvikelse
Samhällsbyggnad						
Brännebacka mitten (etapp 1)	23 197	24 300	1 103	12 331	9 800	-2 531
Reservkraft C-skolan	1 099	1 200	101	168	200	32
Skyfallstråk Äventyr-Mjölån			0	136	3 500	3 364
Centrumutveckling			0	2	200	198
Utemiljö seniorer			0	0	300	300
Bågskyttarna			0	95	300	205
Lunnevidbadet			0	90	100	10
Summa färdigställda investeringar	24 296	25 500	1 204	12 822	14 400	1 578

Investeringsredovisning (tkr)				Varav: årets investeringar		
Pågående investeringar	Ack. Utfall	Projektets budget	Avvikelse	Utfall	Budget	Avvikelse
Samhällsbyggnad	59 719	92 200	32 481	21 898	45 100	23 202
GC-Väg Flakeberg	23 377	24 000	623	2 377	3 000	623
Forshallsbron renovering			0	0	300	300
Verksamhetstomt Plogvägen	15	2 000	1 985	15	500	485
Konserthus				1 360	1 400	40
Takbyte Kommunens Hus	753	20 000	19 247	722	10 000	9 278
Takbyte Lunneviskolan	305	7 000	6 695	287	7 000	6 713
Ridanläggning			0	61	500	439
Utbyggnad vattenverk	993	1 500	507	470	1 000	530
Dagvattenledn 1200 etapp 2	1 672	5 500	3 828	1 672	5 500	3 828
Brännebacka Norra (Etapp 2)	376	1 200	824	376	1 200	824
Vänersborgsledning	28 272	27 000	-1 272	546	150	-396
Provpump Ryda grundvatten			0	475	0	-475
Utveckling Södergatan			0	0	400	400
Nödvattentankar			0	0	250	250
Fritidsanlägg/motionsspår			0	694	700	6
Inventarier/maskiner			0	1 823	1 800	-23
Plan u-håll Gata-Park			0	872	1 700	828
Energibesparande åtgärder gator			0	1 114	1 000	-114
Plan underhåll fastighet			0	1 768	1 500	-268
Gator, gc-väg/tätort			0	2 079	3 000	921
Energibesparande åtgärder fastighet			0	713	1 000	287
Säkerhets-/trygghetsåtgärd			0	435	200	-235
Vatten och avlopp			0	4 042	3 000	-1 042
Bildningsverksamhet	0	0	0	213	200	-13
Inventarier				213	200	-13
Bildningsverksamhet						
Social verksamhet	0	0	0	168	400	232
Inventarier Social verksamhet				118	200	82
Välfärdsteknologi				50	200	150
Kommunövergripande	0	0	0	0	1 500	1 500
Fastighetsförvärv				0	1 500	1 500
Summa pågående investeringar	55 759	88 200	32 441	22 279	47 200	24 921
Summa kommunens investeringar	80 055	113 700	33 645	35 102	61 600	26 498

Färdigställda och avslutade projekt under året

Brännebacka Västra - Mitten: Området rymmer 13 villatomter samt byggrätter för rad- och flerfamiljshus och projektet är en viktig del i kommunens arbete för att skapa förutsättningar för ett högre invånarantal. Några tomter har också sålts under året. Budget för denna första etapp av Grästorps nya bostadsområde var avsatt med 24 300 tkr avseende budgetåren 2022–2024. Utfallet för dessa år är sammanlagt 23 200 tkr. Sammantaget för projektet redovisas en positiv avvikelse om 1 100 tkr.

Etappen slutfördes under 2024. För budgetåret 2024 var 9 800 tkr avsatta för projektet. Avvikande poster efter projektstart i form av kompletterande dagvattenledning och dyrare hantering av schaktmassor resulterade i utökad budget om 3 000 tkr som täcks av ej förbrukade investeringsmedel från andra projekt.

Reservkraft Nya Centralskolan: Projektet genomförs för att säkerställa drift av skolans tillagningskök i händelse av strömavbrott. Projektet avslutades 2024 med en positiv avvikelse om 100 tkr.

Skyfallsstråk Äventyret – Mjölån: Efter detaljprojektering synliggjordes att skyfallsstråket har mycket begränsad effekt för att avhjälpa problem vid kraftiga regn. Projektet avbryts därför. Utfallet avser projektering. Återstående budgeterade medel om 3 300 tkr nyttjas inte.

Några andra projekt avslutas utifrån tabellen ovan. För **centrumutveckling** finns ny budget avsatt kommande år.

Pågående projekt

Ett antal projekt är så gott som färdigställda, men några åtgärder återstår innan slutredovisning.

GC-väg mot Flakeberg: GC-vägen gör det möjligt att cykla mellan Grästorp och Flakeberg. Delar av sträckan har försetts med belysning och har kunnat genomföras i nära anslutning till väg 47, utan att inkräkta på Trafikverkets vägområde, men med medfinansiering från Trafikverket. Projektet initierades 2020 och startade 2021 utifrån ett kostnadsunderlag som summerade till 12 600 tkr. Budget sattes på den tiden ett år i taget och 2021 avsattes 9 500 tkr (inklusive resultatöverföring med 2,5 mnkr från år 2020). Budget har därefter utökats med 13 500 tkr under projektets gång och projektet visar vid avslut ett utfall om 23 400 tkr i förhållande till total budget om 24 000 tkr.

För budgetåret 2024 fanns en budget om 3 000 tkr och ett överskott om 600 redovisas. För att färdigställa projektet begärs resultatöverföring från 2024 till 2025 med 200 tkr.

Konserthuset: Projektet avser ny ljud/ljus/bild-anläggning med avsikt att höja kvaliteten på konserthusets arrangemang samt underlätta handhavandet. Projektet är nästan klart. Det lilla överskott som finns resultatöversförs från 2024 till 2025 för att kunna göra de sista åtgärderna i projektet.

Brännebacka norra: Projektering har genomförts inför utbyggnad av bostadsområdet, och projekteringsfasen ska nu avslutas för att återupptas från år 2029 då budget för utbyggnad av tomterna finns med i investeringsplanen. Resultatöverföring begärs från 2024 till 2025 för betalning av den sista fakturan i projekteringsfasen.

Takbyte och solceller Lunneviskolan: Upphandlingen överklagades av anbudsgivare, vilket senare avslogs i förvaltningsrätten. Överklagan satte dock tidsplan för genomförande ur spel, vilket föranlett att projektet flyttas till 2025. Utfallet avser projektering.

Takbyte, solceller och ventilation Kommunens Hus: Upphandling av projektet avbröts pga. bristande konkurrens. Ny upphandling och genomförande flyttas därför till 2025. Utfallet avser projektering.

Ytterligare två andra projekt med överskott kan nämnas:

Gator GC-väg/tätort: Detta är ett pågående reinvesteringsprojekt som avser löpande asfaltering av gator och gc-vägar. Överskottet 2024 beror på att nyttjande av hela budgeten kräver samordning med övriga ledningsägare, vilket det inte funnits förutsättningar för under året.

Ridanläggning: I budget 2025 senarelades investering i ridanläggning till åren från 2029 eftersom det saknades tillräckligt underlag för inriktning på investeringen. Därför begärs 2024 års överskott om 400 tkr som resultatöverföring från 2024 till 2025 för åtgärder med underlag i ridanläggningen.

Av VA-investeringarna, som särredovisas i sin helhet, belyses några även här.

Vatten och avlopp: är ett pågående reinvesteringsprojekt i vatten- och avloppsanläggningen. Detta har fokuserats till att byta strategiska ventiler på dricksvattennätet, samt att täta och bygga om spill- och dagvattenledningar med fokus på att minska mängden tillskottsvatten som belastar reningsverket. Avvikelsen beror på att kostnaden för åtgärder i va-anläggningen på grund av arbete med förbifart Östra Vägen blivit större än beräknat.

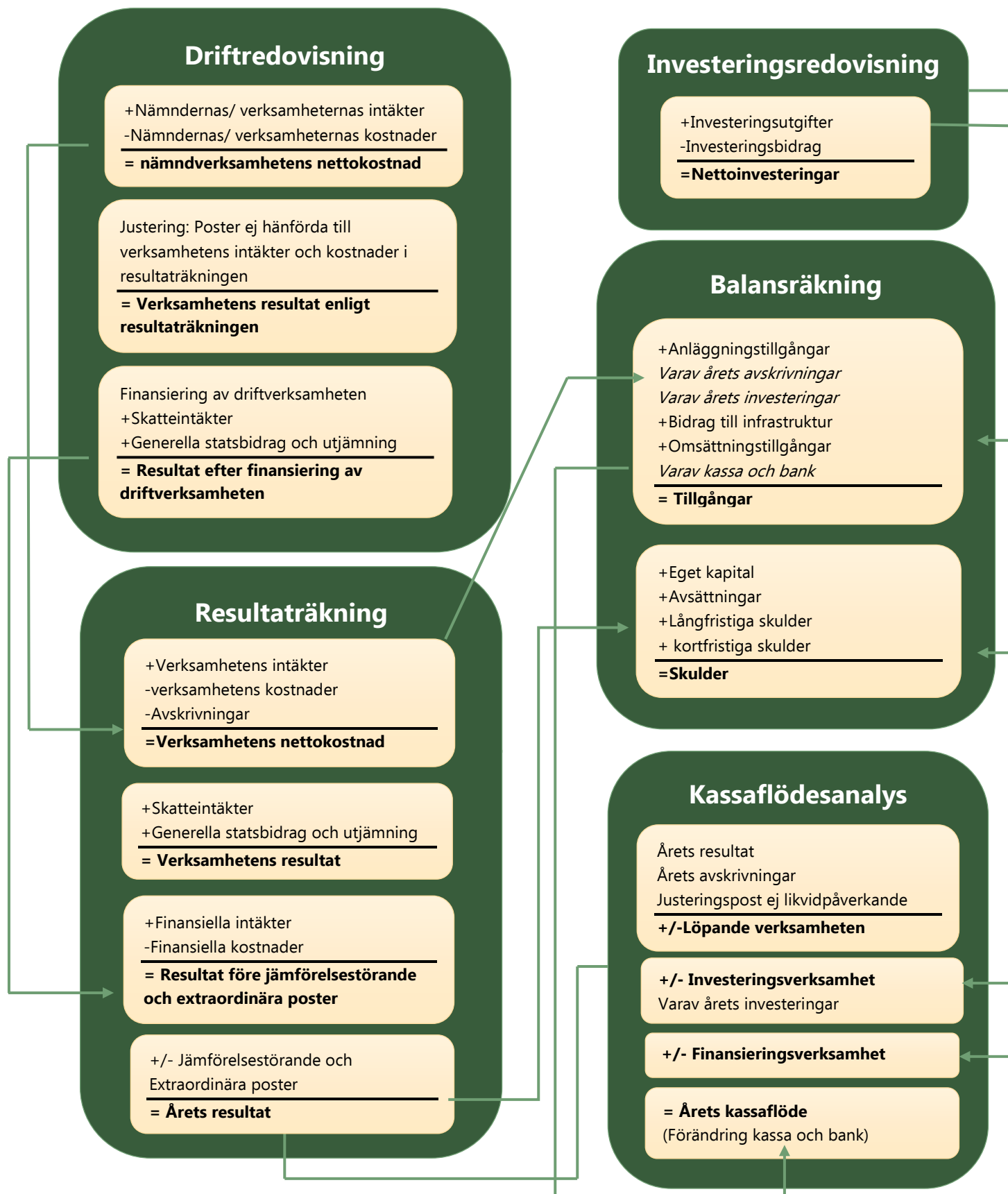
Dagvattenledning 1200 har i slutet av 2024 gått in i etapp 2. Ledningen avlastar dagvattennätet i tätortens norra bebyggelse. Arbetet beräknas slutföras under våren 2025 då 3 000 tkr finns avsatt för projektet. Av överskottet begränsas resultatöverföringen från år 2024 till år 2025 till 1 100 tkr. Detta innebär ett prognosticerat överskott i projektet med för närvarande ca 2 800 tkr.

Provpump Ryda grundvatten: I projektet har kapacitetsutredning genomförts och en teoretisk vattenbalanskartläggning tagits fram inför provpumpning. Sammanställning av materialet pågår för att ta ställning till fortsatt arbete. Information om att inleda projektet lämnades till samhällsutvecklingsutskottet augusti 2024.

VA-ledning mot Vänersborg avser reservvattenledning och överföringsledning. Budget avsattes med 27 000. Utfallet för hela projektet är 28 300 tkr. Emellertid har inte ledningarna färdigställts, eftersom tillräckligt beslutsunderlag för ytterligare budget saknats. Däremot finns ett utfall avseende skördeskadeersättningar till markägare där första etappen av ledningen byggts. Ytterligare en kostnad för dränering återstår vilket hanteras 2025. Beslut om projektets eventuella fortsättning fattas år 2025.

5 Drift – och investeringsredovisningens samband med årsredovisningens övriga delar

6 Redovisning

6.1 Resultaträkning

Resultaträkningen visar kommunens intäkter och kostnader under året, och visar om kommunen har haft ett positivt eller negativt ekonomiskt resultat.

Resultaträkningen är indelad i fyra delar.

Den första delen summerar verksamhetens nettokostnader som är den del av verksamhetens kostnader som finansieras genom andra delen i resultaträkningen, det vill säga skattemedel, generella statsbidrag och utjämning. Dessa är kommunens främsta inkomstkälla.

Den tredje delen redovisar finansiella intäkter och kostnader för kommunens finansiella åtagande, såsom räntor och den fjärde delen redovisar extraordinära och jämförelsestörande poster (intäkter och kostnader). Dessa poster är sällan förekommande.

Årets resultat överförs till balansräkningen och utgör posten årets resultat i redovisningen av kommunens eget kapital. Överföringen till balansen innebär att resultaträkningen nollställs inför kommande års intäkter och kostnader.

(Tkr)		Kommun			Sammanställd redovisning	
	Not	2024	2023		2024	2023
Verksamhetens intäkter	3	117 350	115 152		116 847	115 279
Verksamhetens kostnader	4	-505 984	-481 834		-506 510	-481 743
Avskrivningar	5	-22 423	-21 455		-22 655	-23 151
VERKSAMHETENS NETTOKOSTNADER		-411 056	-388 137		-412 318	-389 615
Skatteintäkter	6	311 354	306 677		311 354	306 677
Generella statsbidrag och utjämning	7	108 475	103 564		108 475	103 564
VERKSAMHETENS RESULTAT		8 772	22 104		7 511	20 626
Finansiella intäkter	8	1 975	1 544		2 087	1 556
Finansiella kostnader	9	-8 677	-6 105		-8 677	-6 363
Bokslutsdisposition		0	0		268	0
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER		2 071	17 543		1 189	15 819
Jämförelsestörande poster	10	-17 034	-5 537		-17 034	-5 537
Extraordinära poster		0	0		0	0
ÅRETS RESULTAT		-14 963	12 006		-15 845	10 282

* Prestationsbaserade statsbidrag har enligt regelverket redovisats som generella. Då dessa bidrag används till specifika ändamål, har dessa fördelats till social verksamheten enligt samma princip som för riktade statsbidrag.

6.2 Balansräkning

Balansräkningen visar den ekonomiska ställningen vid bokslutstillfället. Balansräkningen visar hur kapital använts (tillgångar) och hur det har skaffats fram (skulder och eget kapital).

Tillgångarna delas upp i anläggningstillgångar, bidrag till infrastruktur och omsättningstillgångar. Med anläggningstillgångar avses tillgångar vars syfte är att stadigvarande brukas i verksamheten. Bidrag till infrastruktur redovisas som en separat del inom tillgångarna. Omsättningstillgångar avser tillgångar vars syfte är att förbrukas (omsättas).

Eget kapital är skillnaden mellan tillgångar och skulder och utgörs av det samlade ackumulerade resultatet. Eget kapital är länken mellan resultaträkningen och balansräkningen. Avsättningar är en skuld som är ovisst vad gäller förfallotidpunkt och belopp. Skulderna är uppdelade på långfristiga respektive kortfristiga skulder. Långfristiga skulder är avtalade skulder för vilka förfallotiden överstiger ett år, medan kortfristiga skulder förfaller till betalning inom ett år.

I balansräkningen är alltid värdet av tillgångarna lika stort som värdet av eget kapital, avsättningar och skulder. Ansvarsförbindelse är ett åtagande att fullgöra vissa ekonomiska förpliktelser.

Belopp i tkr		Kommun			Sammanställd redovisning	
	Not	2024	2023		2024	2023
TILLGÅNGAR						
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR						
Immateriella anläggningstillgångar	11	417	978		572	1 138
Materiella anläggningstillgångar						
Mark, byggnader, tekniska anläggningar	12	468 674	476 778		503 050	479 057
Maskiner och inventarier	13	15 622	14 230		21 916	19 845
Övriga materiella anläggningstillgångar	14	3 275	3 275		3 275	3 275
Finansiella anläggningstillgångar	15	51 418	21 418		11 178	10 333
Summa anläggningstillgångar		539 405	516 679		539 991	513 648
BIDRAG TILL STATLIG INFRASTRUKTUR	16	7 872	8 350		7 872	8 350
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR						
Förråd och exploateringstillgångar	17	6 726	3 003		6 778	3 032
Fordringar	18	50 042	58 647		51 141	59 813
Kassa och bank	19	50 648	28 969		65 053	41 796
Summa omsättningstillgångar		107 415	90 619		122 971	104 642
SUMMA TILLGÅNGAR		654 693	615 648		670 834	626 640
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER						
EGET KAPITAL						
Årets resultat		-14 963	12 006		-15 845	10 282

Belopp i tkr		Kommun			Sammanställd redovisning	
	Not	2024	2023		2024	2023
Övrigt eget kapital		258 830	246 824		266 670	256 601
Summa eget kapital	20	243 867	258 830		250 825	266 883
-varav resultatutjämningsreserv		16 000	16 000		16 000	16 000
AVSÄTTNINGAR						
Pensioner och liknande förpliktelser	21	14 414	13 563		14 414	13 563
Andra avsättningar	22	5 594	8 207		6 671	9 339
SKULDER						
Långfristiga skulder	23	278 056	163 044		278 056	163 044
Kortfristiga skulder	24	112 763	172 004		120 869	173 811
SUMMA EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER		654 693	615 648		670 834	626 640

PANTER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER		Kommun			Sammanställd redovisning	
		2024	2023		2024	2023
Ansvarsförbindelser för pensionskostnader	25	127 782	125 982		127 782	125 982
Pensionsförpliktelser intjänade före -98		102 834	101 386		102 834	101 386
-därav särskild löneskatt		24 948	24 596		24 948	24 596
Övriga ansvarsförbindelser	26	272 329	276 523		272 329	276 523

6.3 Kassaflödesanalys

Kassaflödesanalys görs i årsredovisningen och visar förändringen i likvida medel under året. Betalningsflöde av likvida medel är exempelvis inbetalningar av skattemedel och kundfakturer samt utbetalning av leverantörsfakturer. Kassaflödesanalysen uppdelas på sektorerna löpande verksamhet, investeringsverksamheten, finansieringsverksamhet och bidrag till infrastruktur.

På kassaflöden som hänförs till den löpande verksamheten redovisas posterna genom så kallad indirekt metod, vilket innebär att nettot av in- och utbetalningar redovisas genom att resultatet justeras för ej likviditetspåverkande poster samt periodens förändringar av kortfristiga fordringar, varulager och förråd, kortfristiga skulder samt andra rörelsefordringar och rörelseskulder.

Belopp i Tkr	Not	Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
Den löpande verksamheten					
Årets resultat		-14 963	12 006	-15 846	10 282
Justering för ej likviditetspåverkande poster	27	40 973	27 373	40 936	25 155
Övriga likviditetspåverkande poster		0	0	0	0
Poster som redovisas i annan sektion		0	0	0	0
Medel från verksamheten före förändring av rörelsekapitalet		26 010	39 379	25 091	35 437
Ökning/minskning av periodiserade anläggningsavgifter		0	0	0	0
Ökning (-)/minskning (+) kortfristiga fordringar		8 605	-2 711	8 625	-3 050
Ökning (-)/minskning (+) förråd och varulager		-3 722	-1 491	-3 745	-1 492
Ökning (+)/minskning (-) kortfristiga skulder		-59 241	-5 651	-53 740	-4 386
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-54 358	-9 853	-48 860	-8 928
Investeringsverksamheten					
Investering i immateriella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Försäljning av immateriella tillgångar		0	0	0	4
Investering i materiella anläggningstillgångar		-35 102	-78 979	-68 105	-78 979
Försäljning av materiella anläggningstillgångar		2 631	0	2 631	-258
Investering i kommunkoncernföretag		-15 000	-8 397	0	1 628
Försäljning av kommunkoncernföretag		0	0	0	0
Investering i finansiella anläggningstillgångar		0	-1 849	0	-1 849
Försäljning av finansiella anläggningstillgångar		0	0	0	0
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-47 471	-89 225	-65 474	-79 454
Finansieringsverksamheten					
Nyupptagna lån/konverterade lån		179 250	70 000	179 250	70 000
Amortering av låneskuld		-64 138	-7 970	-64 138	-7 970
Amortering av skulder för finansiell leasing			0	0	0
Långfristiga fordringar		-15 000	0		
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		100 113	62 030	115 113	62 030
Bidrag till infrastruktur					
Utbetalning av bidrag till infrastruktur	28	-2 614	-1 021	-2 614	-1021

Belopp i Tkr	Not	Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
Årets kassaflöde		21 679	1 310	23 256	8 064
Likvida medel vid årets början		28 969	27 659	41 796	33 732
Likvida medel vid årets slut		50 648	28 969	65 053	41 796
Förändrat kassaflöde		21 679	1 310	23 256	8 064

Kassaflödesanalysen visar att kommunens likvida medel har ökat med 21 679 tkr under året som beror på att kommunen upptagit nya lån. Vidareutlåning kommer att ske i början på 2025 och löpande under året enligt plan till Grästorps Fastigheter AB för finansiering av pågående investering i trygghetsboendet Lärkfalken 9.

6.4 Noter

1. Redovisningsprinciper

Redovisningsprinciper baseras på bokföringsmässiga grunder och följer i allt väsentligt god redovisningssed enligt lagen om kommunal bokföring och redovisning. Väsentliga kostnader och intäkter, skulder och fordringar, i redovisningen periodiseras för att belasta rätt period och för att uppnå rättvisande räkenskaper i bokslutet.

Kommunkoncernen består v följande koncernföretag:

Bolag	Ägarandel
Grästorps Fjärrvärme AB	40,2%
Grästorps Fastigheter AB	100%

Pensioner

Kommunens pensionsskuld redovisas enligt "blandmodellen", som innebär att all pension som intjänades för år 1998 redovisas i sin helhet som ansvarsförbindelse. För den förmånsbestämda delen har kommunen en försäkringslösning.

Den avgiftsbestämda delen av pensionerna, inklusive AKAP-KL, bokfördes under kortfristiga skulder och betalas ut under kommande år.

Beräkningsunderlag för pensioner utgår från riktlinjer för beräkning av pensionsskuld (RIPS 21), samt Skandias prognos för beräkning av pensioner.

Finansiell leasing

Redovisning av hyres- och leasingavtal tillämpas inte enligt *rekommendation R5*.

Samtliga leasingavtal redovisas som hyresavtal. Däremot lämnades upplysningar om leasingavtalens omfattning och löptider i nothänvisningarna, vilket bedöms ge tillräcklig ekonomisk information.

Anslutningsavgifter

Redovisning av anslutningsavgifter tillämpas inte enligt *rekommendation R2*.

Inkomst från anslutningsavgifter periodiseras på 35 år, men av det totala beloppet för anslutningsavgifter periodiseras 85 procent. Resterande 15 procent bokförs som intäkt i driftredovisningen för att täcka uppkomna kostnader i samband med anslutningen.

Värdering av anläggningstillgångar

Från och med räkenskapsåret 2016 tillämpas komponentavskrivning på färdigställda objekt. Någon översyn av äldre objekt vad gäller komponentavskrivning är inte påbörjad.

För pågående projekt sker inga avskrivningar.

Avskrivningstiderna för färdigställda objekt är följande:

Inventarier	3–10 år
Fordon	3–20 år
Bostadshus	20–33 år
Idrottsanläggningar	10–50 år
Byggnader	20–33 år
Gator och vägar	3–40 år
VA-verk, ledningsnät	10–80 år

Exploaterad tomtmark som gjorts i ordning till försäljning klassificeras som omsättningstillgång.

Redovisning av statsbidrag

Socialstyrelsen beviljade Grästorps kommun 5005 tkr i generellt statsbidrag. Detta avser prestationsbaserade medel i syfte att "minska andelen timanställda inom vård och omsorg om äldre".

Bidraget kan användas under perioden juni 2024 och december 2025. Av det totala bidraget har 1855 tkr periodiserats till 2025.

2. Uppskattningar och bedömningar

Kommunstyrelsen beslutade 2024-10-09 §136 att förvärva den av Grästorps Fastigheter AB erbjudna fastigheten Grästorp Kärrhöken 5 till bokfört värde på 124 tkr. Affären genomförs i februari 2025.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-11-25 § 65 att Kooperativa Hyresrättsföreningen Trygga Hem erhåller ett bidrag om 2900 tkr. Detta för att finansiera del av den realisationsförlust som konsekvens av försäljningen av fastigheten Snipan 1.

Kommunfullmäktige beslutade enligt diarienummer KS 2022/75 om nedskrivning av anläggningstillgång gällande VA-ledning för reservvatten. Nedskrivningen är på 14 131 tkr.

6.4.1 Noter resultaträkning

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
3	Verksamhetens intäkter				
	Försäljningsintäkter	2 575	3 247	647	1 796
	Taxor och avgifter	35 674	32 076	37 085	33 607
	Hyror och arrenden	10 619	10 503	10 619	10 503
	Bidrag och kostnadsersättningar från staten	56 088	62 640	56 088	62 640
	EU-bidrag	1 457	768	1 457	768
	Övriga bidrag	3 586	1 213	3 586	1 213
	Försäljning av verksamhet och konsulttjänster	6 167	4 040	6 167	4 040
	Realisationsvinster på anläggningstillgångar	1 186	656	1 186	666
	Övriga verksamhetsintäkter	0	0	13	46
	Verksamhetens intäkter	117 350	115 152	116 847	115 279
4	Verksamhetens kostnader				
	Personalkostnader exklusive pensionskostnader	-314 356	-302 751	-314 578	-302 819
	Pensionskostnader	-18 711	-14 763	-11 765	-14 763
	Lämnade bidrag	-9 453	-9 110	-9 453	-9 110
	Köp av verksamhet	-66 222	-62 157	-66 222	-62 157
	Lokal- och markhyror samt övriga fastighetskostnader	-36 106	-32 578	-36 227	-32 586
	Inköp av material och varor	-18 767	-20 088	-17 782	-19 234
	Inköp av tjänster	-21 018	-16 821	-21 883	-17 351
	Övriga verksamhetskostnader	-21 351	-23 566	-28 600	-23 723
	Verksamhetens kostnader	-505 984	-481 834	-506 510	-481 743
5	Av- och nedskrivningar				
	Avskrivning immateriella tillgångar	-576	-576	-580,6	-581,6
	Avskrivning byggnader och anläggningar	-19 175	-18 563	-19 267	-20 255
	Avskrivning maskiner och inventarier	-2 672	-2 314	-2 807	-2 315
	Summa av- och nedskrivningar	-22 423	-21 454	-22 655	-23 152
6	Skatteintäkter				
	Preliminär kommunalskatt	311 763	300 748	311 763	300 748
	Preliminär slutavräkning innevarande år	1 035	4 465	1 035	4 465
	Slutavräkningsdifferens föregående år	-1 445	1 464	-1 445	1 464
	Summa skatteintäkter	311 354	306 677	311 354	306 677

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
7	Generella statsbidrag och utjämning				
	Inkomstutjämning	60 295	64 950	60 295	64 950
	Kostnadsutjämning	-5 018	-2 545	-5 018	-2 545
	Regleringsbidrag/-avgift	16 960	13 251	16 960	13 251
	Kommunal fastighetsavgift	16 860	15 149	16 860	15 149
	Bidrag/avgift för LSS-utjämning	12 592	9 932	12 592	9 932
	Övriga generella bidrag från staten	6 786	2 826	6 786	2 826
	Summa Generella statsbidrag och utjämning	108 475	103 564	108 475	103 564
8	Finansiella intäkter				
	Ränteintäkter	917	884	1 029	896
	Borgensavgifter	654	621	654	621
	Övriga finansiella intäkter	404	39	404	39
	Summa finansiella intäkter	1 975	1 544	2 087	1 556
9	Finansiella kostnader				
	Räntekostnader på lån	-8 675	-6 069	-8 675	-6 069
	Övriga finansiella kostnader	-2	-37	-2	-37
	Summa finansiella kostnader	-8 677	-6 105	-8 677	-6 105
10	Jämförelsestörande poster				
	Nedskrivning av aktier i bolaget Grästorps Fastigheter AB		-5 537		-5 537
	Nedskrivning av VA-ledning enligt beslut dnr KS 2020/75	-14 134		-14 134	
	Bidrag enligt beslut 2024-11-25 §65	-2 900		-2 900	
	Summa jämförelsestörande poster	-17 034	-5 537	-17 034	-5 537

6.4.2 Noter balansräkning

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
11	Immateriella anläggningstillgångar				
	Ingående bokfört värde	978	1 569	978	1 569
	Justerad ingående balans	1	0	0	0
	Nytt ingående bokfört värde	979	1 569	1 138	1 733
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	<i>2 882</i>	<i>2 882</i>	<i>3 066</i>	<i>3 066</i>
	<i>varav ack avskrivningar</i>	<i>-1 903</i>	<i>-1 312</i>	<i>-1 927</i>	<i>-1 332</i>
	Nyanskaffning	0	0	0	0
	Flyttning	0	0	0	0

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
	Årets avskrivning	-562	-591	-566	-595
	Utgående bokfört värde	417	978	573	1 138
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	<i>2 882</i>	<i>2 882</i>	<i>3 066</i>	<i>3 066</i>
	<i>varav ack avskrivningar</i>	<i>-2 465</i>	<i>-1 903</i>	<i>-2 494</i>	<i>-1 927</i>
	Summa utgående bokfört värde	417	978	572	1 138
	<i>därav anskaffningsvärden</i>	<i>2 882</i>	<i>2 882</i>	<i>3 066</i>	<i>3 066</i>
	<i>därav ack avskrivningar</i>	<i>-2 465</i>	<i>-1 903</i>	<i>-2 494</i>	<i>-1 927</i>
12	Mark, byggnader och tekniska anläggningar				
	Markreserv				
	Ingående bokfört värde, justeras ingående balans	476 776	423 279	479 057	423 507
	Justerad ingående balans	-8	2	-4	2
	Nytt ingående bokfört värde	476 769	423 281	479 057	423 505
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	<i>787 792</i>	<i>715 891</i>	<i>791 535</i>	<i>716 595</i>
	<i>varav ack. Avskrivningar</i>	<i>-310 524</i>	<i>-292 610</i>	<i>-312 478</i>	<i>-293 089</i>
	Nyanskaffningar	5 224	19 187	5 224	20 772
	Pågående investeringar	24 889	56 067	57 460	57 841
	Aktivering av tidigare pågående investeringar	-3 338	-1 996	-3 338	-1 996
	Utrangeringar	-1 475	-337	-1 475	-337
	Försäljningar	-306	-1 101	-306	-1 101
	Justeringar, omflyttning, övrigt	282	265	-186	437
	Nedskrivningar	-14 134	0	-14 134	0
	Årets avskrivningar	-19 236	-18 590	-19 253	-20 064
	Summa Utgående bokfört värde	468 674	476 776	503 050	479 057
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	<i>798 019</i>	<i>787 300</i>	<i>854 219</i>	<i>795 207</i>
	<i>varav ack avskrivningar</i>	<i>-329 345</i>	<i>-310 523</i>	<i>-351 169</i>	<i>-316 150</i>
13	Maskiner och inventarier				
	Ingående bokfört värde	14 231	12 717	19 845	24 990
	Justerad ingående balans,	-2	0	-2	0
	Nytt ingående bokfört värde	14 229	12 717	19 843	24 990
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	<i>49 799</i>	<i>46 000</i>	<i>63 426</i>	<i>58 273</i>
	<i>varav ack avskrivningar</i>	<i>-35 571</i>	<i>-33 282</i>	<i>-43 580</i>	<i>-41 159</i>
	Nyanskaffning	3 592	3 704	4 317	4 603
	Justering bokf. Omflyttning	476	95	645	891
	Utrangering	-65	0	-65	-343
	Årets avskrivning	-2 609	-2 286	-2 823	-2 420
	<i>varav ack avskrivningar</i>	<i>-339</i>	<i>-89</i>	<i>-339</i>	<i>-89</i>
	Summa utgående värde Maskiner och inventarier	15 622	14 230	21 916	19 844

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	53 803	49 799	68 322	63 426
	<i>varav ack avskrivningar</i>	-38 179	-35 569	-46 403	-43 579
14	Övr. materiella anläggningstillgångar				
	Konst				
	Ingående bokfört värde	3 275	3 275	3 275	3 275
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	3 275	3 275	3 275	3 275
	<i>varav ack avskrivningar</i>	0	0	0	0
	Nyanskaffningar	0	0	0	0
	Avyttring/utrangering	0	0	0	0
	Utgående bokfört värde	3 275	3 275	3 275	3 275
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	3 275	3 275	3 275	3 275
	<i>varav ack avskrivningar</i>	0	0	0	0
	Summa utgående värde Övr. materiella anläggningstillgångar	3 275	3 275	3 275	3 275
	<i>varav anskaffningsvärden</i>	3 275	3 275	3 275	3 275
	<i>varav ack avskrivningar</i>	0	0	0	0
	Leasing				
	Operationell leasing				
	<i>Framtida minimileaseavgifter förfaller enligt följande:</i>				
	Inom 1 år	1 380 061	1 798 798	1 380 061	1 798 798
	Senare än 1 år men inom 5 år	1 211 992	1 344 414	1 211 992	1 344 414
	Senare än 5 år	0	0	0	0
		2 592 053	3 143 212	2 592 053	3 143 212
	Finansiella leasingavtal vars avtalstid överstiger 3 år				
	Totala minimileaseavgifter	4 689 001	5 193 610	4 689 001	5 193 610
	Framtida finansiella kostnader	-365 762	-456 955	-365 762	-456 955
	Nuvärdet av minimileaseavgifterna	4 323 239	4 736 655	4 323 239	4 736 655
	<i>Nuvärdet av minimileaseavgifterna förfaller enligt följande:</i>				
	Inom 1 år	779 928	771 060	779 928	771 060
	Senare än 1 år men inom 5 år	3 543 311	3 965 595	3 543 311	3 965 595
	Senare än 5 år	0	0	0	0
		4 323 239	4 736 655	4 323 239	4 736 655

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
15	Finansiella anläggningstillgångar				
	Aktier				
	Grästorps Fjärrvärme AB	2 688	2 688	0	0
	Naturgaskonsortiet, Skaraborg	6	6	6	6
	Kommunassurans Syd försäkrings AB	385	385	385	385
	SKL Företag/Inera AB	43	43	43	43
	Grästorps Fastigheter AB	23 397	8 397	845	0
	Summa Aktier	26 519	11 519	1 279	434
	Andelar				
	Stiftelsen Bergagården	10	10	10	10
	Laxfond Väneren	20	20	20	20
	Västergötlands turistråd	5	5	5	5
	Grästorps Energi, reglering med Grästorps Fjärrvärme AB	10	10	10	10
	Kommuninvest ekonomisk förening	6 167	6 167	6 167	6 167
	GöliskaIT	604	604	604	604
	RKHF Trygga Hem i Grästorp	42	42	42	42
	Räddningstjänsten Skaraborg	1 849	1 849	1 849	1 849
	Avfall & Återvinning Skaraborg	1 192	1 192	1 192	1 192
	Summa Andelar	9 899	9 899	9 899	9 899
	Långfristiga fordringar				
	Grästorps Fastigheter AB (KS 2024/172)	15 000	0	0	0
	Summa långfristiga fordringar	15 000	0	0	0
	Summa Finansiella anläggningstillgångar	51 418	21 418	11 178	10 333
16	Bidrag till infrastruktur				
	Medfinansiering E20 enligt beslut i oktober 2014	7 000	7 000	7 000	7 000
	Medfinansiering cykelväg Mjölån enligt beslut dec-20	4 940	4 940	4 940	4 940
	Upplösning E20 1/25-del om året t.o.m. år 2038			0	0
	Upplösning E20 t.o.m. 2024	-3 080	-2 800	-3 080	-2 800
	Upplösning Mjölån 1/25-del om året t.o.m. år 2044			0	0
	Upplösning Mjölån t.o.m. 2024	-988	-790	-988	-790
	Summa bidrag till infrastruktur	7 872	8 350	7 872	8 350

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
17	Förråd, lager och exploateringsfastigheter				
	Ingående Värde	3 003	324	3 031	352
	Nyanskaffningar	1 431	2 679	1 455	2 679
	Omfördelning	2 741		2 741	0
	Försäljningar	-449		-449	0
	Utgående bokfört värde	6 726	3 003	6 778	3 031
	Summa förråd, lager och exploateringsfastigheter	6 726	3 003	6 778	3 031
18	Fordringar				
	Kundfordringar	4 949	5 352	5 171	6 278
	Statsbidragsfordringar och kostnadsersättningar	12 064	8 386	12 389	8 626
	Kommunalskattefordringar	16 299	12 891	16 299	12 891
	Upplupna intäkter	7 365	20 204	7 365	20 204
	Förutbetalda kostnader	9 365	11 814	9 917	11 814
	Summa fordringar	50 042	58 647	51 141	59 813
19	Kassa, bank				
	Kassa, växelkassa	20	27	20	27
	Bank och plusgiro	50 628	28 942	65 033	41 769
	Summa	50 648	28 969	65 053	41 796
20	Eget kapital				
	Ingående eget kapital	258 830	246 824	266 883	256 601
	Justering mot eget kapital	0	0	-213	0
	Årets resultat	-14 963	12 006	-15 845	10 282
	Summa eget kapital	243 867	258 830	250 825	266 883
21	Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser				
	Ingående avsättning till pensioner inkl. löneskatt	13 564	12 038	13 564	12 038
	Nyintjänad pension			0	0
	-Förmånsbestämd ålderspension	0	0	0	0
	-Särskild avtalspension	4	140	4	140
	-Efterlevandepension	0		0	0
	-Övrigt	0		0	0
	Årets utbetalningar	-702	-337	-702	-337
	Ränte-och basbeloppsuppräknig	1 104	932	1 104	932
	Ändring av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
	Övrig post	278	492	278	492
	Minskning av avsättning genom tecknande av försäkring	0		0	0
	Förändring löneskatt	166	298	166	298
	Summa avsatt till pensioner inkl löneskatt	14 414	13 563	14 414	13 563
22	Andra avsättningar				
	Trafikverket E20				
	Avsatt för bidrag till Trafikverket E20	7 000	7 000	7 000	7 000
	Redovisat värde vid årets början	3 960	4 588	3 960	4 588
	Nya avsättningar	0	0	0	0
	Ianspråktaga avsättningar	-1 471	-628	-1 471	-628
	Förändring av nuvärdet	0	0	0	0
	Utgående avsättning E20	2 489	3 960	2 489	3 960
	Trafikverket Mjölån				
	Avsatt för bidrag till Trafikverket Mjölån	4 940	4 940	4 940	4 940
	Redovisat värde vid årets början	4 248	4 640	4 248	4 640
	Nya avsättningar	0	0	0	0
	Ianspråktaga avsättningar	0	0	0	0
	Förändring av nuvärdet	-1 143	-393	-1 143	-393
	Utgående avsättning Mjölån	3 105	4 247	3 105	4 247
	Avsättningar för uppskjutna skatter				
	Uppskjuten skatt	0	0	1 077	1 132
	Utgående avsättning Skatter	0	0	1 077	1 132
	Summa andra avsättningar	5 594	8 207	6 671	9 339
23	Långfristiga skulder				
	Långfristig upplåning i banker/kreditinstitut	269 176	154 063	269 176	154 063
	Förutbetalda intäkter anläggnings-/anslutningsavgifter	8 096	8 176	8 096	8 176
	Förutbetalda intäkter offentliga investeringsbidrag	784	805	784	805
	Summa långfristiga skulder	278 056	163 044	278 056	163 044
	Förutbetalda intäkter som regleras över flera år				
	Anläggnings-/anslutningsavgifter återstående antal år	35	35	35	35

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
	Offentliga investeringsbidrag återstående antal år	40	40	40	40
	Uppgifter om lång- och kortfristig upplåning				
	Genomsnittlig ränta %	3	3	3	3
	Genomsnittlig kapitalbindningstid, år	3	1	3	1
	Kapitalförfall andel av lån (tkr)				
	0-1 år	25 438	89 550	25 438	89 550
	1-3 år	92 500	78 487	92 500	78 487
	3-5 år	180 375	75 575	180 375	75 575
24	Kortfristiga skulder				
	Kortfristiga skulder till banker och kreditinstitut	29 314	90 893	29 314	90 893
	Leverantörsskulder	20 034	26 645	27 728	27 696
	Moms och punktskatter	849	985	849	985
	Personalens skatter, avgifter och avdrag	10 156	9 993	10 156	9 993
	Semester och övertidsskuld	18 618	17 341	18 618	17 341
	Kommunalskatteskulder	5 124	2 673	5 124	2 673
	Övriga upplupna kostnader	15 887	11 484	16 298	12 239
	Förutbetalda intäkter	3 113	5 473	3 113	5 473
	Övriga kortfristiga skulder	9 668	6 517	9 668	6 517
	Summa kortfristiga skulder	112 763	172 004	120 869	173 811
	<i>De förutbetalda intäkterna består till stora delar av förutbetalda bidrag från Migrationsverket och Vägverket. Utredning gällande dessa poster pågår.</i>				
25	Pensionsförpliktelser som inte har tagit upp bland skulderna eller avsättningarna				
	Ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998				
	Ingående ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl. löneskatt	125 982	124 932	125 982	124 932
	Årets utbetalningar	-7 334	0	-7 334	0
	Ränte- och basbeloppsuppräknig	8 409	0	8 409	0
	Ändringar av försäkringstekniska grunder	0	0	0	0
	Nyintjänad pension	0	0	0	0
	Övrig post	381	845	381	845
	Minskning av ansvarsförbindelse genom tecknande av	0	0	0	0
	försäkring/överföring till stiftelse	0	0	0	0

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
	Ökning/minskning av ansvarsförbindelse med anledning av värdeförändring av stiftelsens tillgångar	0	0	0	0
	Förändring av löneskatt	344	205	344	205
	Summa ansvarsförbindelse för pensioner intjänade före 1998 inkl. löneskatt	127 782	125 982	127 782	125 982
	Övriga pensionsförpliktelser som inte tagits upp bland skulder/avsättningar				
	Visstidspension eller liknande	32		32	
	<i>Omställningsstöd för förtroendevalda, Skandikon saknar uppgifter</i>				
	Övriga pensionsförpliktelser				
	Övriga upplysningar avseende pensioner				
	Antal förtroendevalda med rätt till visstidspension enl. PBF	1	2	1	2
	Antal förtroendevalda med rätt till omställningsstöd enligt OPF-KL	0	0	0	0
	Antal anställda med rätt till visstidspension	0	0	0	0
26	Övriga ansvarsförbindelser				
	Grästorps Energi ekonomisk förening	8 167	9 060	8 167	9 060
	Grästorps Energi AB	0	0	0	0
	Fiber, vatten och avlopp i Flo ekonomisk förening	137 280	134 843	137 280	134 843
	RKHF Trygga Hem i Grästorp	126 882	132 620	126 882	132 620
	Summa	272 329	276 523	272 329	276 523

Grästorps kommun har i oktober 2008 ingått en solidarisk borgen såsom för egen skuld för Kommuninvest i Sverige AB:s samtliga nuvarande och framtida förpliktelser. Samtliga 295 kommuner och regioner som per 2024-12-31 var medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingått likalydande borgensförbindelser.

Mellan samtliga medlemmar i Kommuninvest ekonomisk förening har ingåtts ett regressavtal som reglerar fördelningen av ansvaret mellan medlemskommunerna vid ett eventuellt ianspråktagande av ovan nämnd borgensförbindelse. Enligt regressavtalet ska ansvaret fördelas dels i förhållande till storleken på de medel som respektive medlem lånat av Kommuninvest i Sverige AB, dels i förhållande till storleken på medlemmarnas respektive insatskapital i Kommuninvest ekonomisk förening.

Vid en uppskattning av den finansiella effekten av Grästorps kommuns ansvar enligt ovan nämnd borgensförbindelse, kan noteras att per 2024-12-31 uppgick Kommuninvest i Sverige AB:s totala förpliktelser till

601 095 707 587 kronor och totala tillgångar till 603 916 952 803 kr. Kommunens andel av de totala förpliktelseerna uppgick till 336 293 729 kr och andelen av de totala tillgångarna uppgick till 336 973 190 kr.

6.4.3 Noter kassaflödesanalys

Belopp i tkr		Kommun		Sammanställd redovisning	
		2024	2023	2024	2023
27	Justering för ej likviditetspåverkande poster				
	Avskrivningar	22 423	20 782	22 655	21 017
	Nedskrivningar	14 134	0	14 134	0
	Utrangeringar/ Försäljningar	1 676	0	1 676	0
	Gjorda avsättningar	851	1 525	851	1 525
	Återförda avsättningar	0	0	0	0
	Intäktsförda ej likvida gåvor	0	0	0	0
	Orealiserade kursförändringar	0	0	0	0
	Upplösning av bidrag till infrastruktur	478	478	478	478
	Övriga ej likviditetspåverkande poster	1 411	3 524	1 143	1 071
	Summa ej likviditetspåverkande poster	40 973	27 373	40 936	25 155
28	Övriga likviditetspåverkande poster som tillhör den löpande verksamheten				
	Utbetalning av avsättning för pensioner	0	0		
	Utbetalning av övr. avsättningar (bidrag till infrastruktur)	-2 614	-1 021	-2 614	-1 021
	Summa övriga likviditetspåverkande poster som tillhör den löpande verksamheten	-2 614	-1 021	-2 614	-1 021
	* Upplysning av kostnader för räkenskapsrevision				
	Sakkunnigt biträde	170	150	170	150
	Förtroendevalda revisorer	5	5	5	5
	Total kostnad för räkenskapsrevision *	175	155	175	155

*Justering i beloppen avseende upplysning för räkenskapsrevision för 2023 har gjorts i denna not. Detta för att spegla verkliga kostnader gällande räkenskapsrevision som avser granskning av bokföring, delårsrapport och årsredovisning. I noten för 2023 ingick samtliga kostnader för revision.